Lodzer Tageblat № 54

Opłata pocztowa uiszcz. ryczałtem

פרייז 15 גראשען

לאדזשער טאגעבלאט

היינט 6 זייטען

רעדאקציע און אדמיניסטראציע: פיעטריקאווער 16.
טעלעפאנען פון: רעדאקציע 100-57, פון אדמיניסטראציע 100-47.

מיטוואך, פ׳ תשא, ט״ו אדר תרצ״א | 4 marca 1931 r. | 24-טער יאהרגאנג

פראיעקט צו ענדערן די קאנסטיטוציע

אנגענומען דורכ׳ן סיים אין דער ערשטער לעזונג

רעדע פון דעפ. זאמערשטיין געגען די פארגעלעגטע קאנסטיטוציע-ענדערונגען

וו א ר ש א (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) אויף דער היינטיגער זיצונג, וואס האט זיך געעפענט 11 פריה, איז דער סיים צוגעטרעטען צו בעטראכטען די קאנסטיטוציע-רעפארם.

צו דער זיצונג זענען געקומען אלע מיטגלידער פון דער רעגירונג מיט פרעמיער סלאוועק בראש.

פאר׳ן אנהויב פון דער דיסקוסיע האט דער וויצע-פרעזעס פון ב.ב.-קלוב דעפ. יענדזשעיעוויטש אפגעגעבען אין נאמען פון זיין קלוב א דעקלאראציע, אין וועלכער ער האט צווישען אנדערן געזאגט:

דעקלאראציע פון ב. ב.

דער איצטיגער סיים מוז געבען דעם לאנד א קאנסטיטוציע וואס ענטשפרעכט די פאליטישע און געאגראפישע בעדינגונגען פון דער מלוכה. פוילען וואס האט צוריקגעווינען איהר פרייהייט א דאנק דער וועלט-מלחמה אין איהרע אייגענע אנשטרענגונגען געפינט זיך איצט א בעזונדערס שווערע סיטואציע.

די מערץ-קאנסטיטוציע האט פאקטיש אויפגעהערט צו עקזיסטירען זייט מאי 1926.

זייט דעמאלס איז געשאפען געווארען א נייער אינהאלט, וועלכען מען מוז געבען א נייע פארם, מחמת דער איצטיגער מצב איז א אונארמאלער.

— איך מאך גלייך די בעווארעניש, זאגט דעפ. יענדזשעיעוויטש, אז דער פראיעקט, וועלכען מיר האבען אריינגעטראגען איז נישט קיין פולקאמער און פערענדיגטער. פאר דער צייט האבען זיך בעוויזען די אינטערוויאוען פון מארשאל פילסודסקי וועגען דער קאנסטיטוציע-רעפארם און דער מאניפעסט פון מלוכה-פרעזידענט, וועלכע האבען די פראגע פערטיפט.

מיר וועלען גינסטיג אויפנעמען יעדע שטים פון קריטיק, אויב זי וועט האבען דעם ציל דעם וואויל פון דער מלוכה.

נאך יענדזשעיעוויטש׳ן האט גענומען דאסווארט דעפוטאט מאקאווסקי (ב. ב.) וועלכער האט בעגרינדעט דעם פארשלאג. ער ווייזט אן, אז אין פריהערדיגען סיים האט דער קאנסטיטוציע פראיעקט נישט געקענט דורכגעהן ווייל די צאהל מיטגלידער פון ב. ב. קלוב איז געווען א קליינע. מען האט דאן וועגען פראיעקט געזאגט אלדאס שלעכטס וואס עס איז נאר מעגליך געווען, אפשר וועט מען איצט אנהויבען רעדען וועגען דעם וואס אין פראיעקט איז גוט.

דעפוטאט סטראנסקי: אין אזא פאל וועט די דיסקוסיע זיין זעהר א קורצע

ווייטער ווייזט דער רעדנער אן אויף דער נויטווענדיגקייט צו ענדערן די קאנסטיטוציע.

אויף דער נאכמיטאג זיצונג נעמט דאס ווארט דעפוטאט ניעדזשאלקאווסקי (פ.פ.ס.) ער קריטיקירט שארף דעם קאנסטיטוציע פראיעקט פון ב.ב. און זאגט, אז זיין קלוב וועט שטימען געגען פראיעקט. ער גיט דערביי אפ א כאראקטעריסטיק פון דער רעגירונגס לאגער האט מען זיך געווענדעט צו פ.פ.ס. וועגען מיטארבייט. עס איז זאגט ער כאראקטעריסטיש, וואס מען האט זיך געווענדעט צו אונז וועגען מיטארבייט

נאך ברוסק, נאך די וואהלען און נאך די פראצעסען געגען פ.פ.ס. ניין, מיר קאנען נישט מיטארבייטען מיט׳ן רעגירונגס-לאגער און עס איז גארנישט פערשטענדליך, ווי קען מען דורכפיהרען אין סיים א קאנסטיטוציע ענדערונג ביי די איצטיגע פארהעלטענישען.

דעפ. זאמערשטיין

דעפוטאט זאמערשטיין רעדט אויס דעם פראיעקט. ער זאגט, דער קאנסטיטוציע פראיעקט וויל פערשמעלערען די רעכט פון די געזעצגעבענדע אנשטאלטען און פערברייטערן די רעכט פון מלוכה-פרעזידענט. די יודישע בעפעלקערוי, וואס קעמפט פאר איהרע רעכט קען מען נישט מספים זיין צו אזא קאנסטיטוציע רעפארם, ביי וועלכער זי זאל זיין אנגעוויזען אין דער דערגרייכונג פון איהרע רעכט אויפ׳ן חסד און אומ׳חסד פון דער רעגירונג. די איצטיגע קאנסטיטוציע האט אויך נישט גאראנטירט די פולע גלייכבערעכטיגונג פון דער יודישער בעפעלקערונג, אין איהרע פארשטעהער האבען געקעמפט אין סיים און געגנאט פאר פולע גלייכבערעכטיגונג, וועט די קאנסטיטוציע רעפארם דורכגעפיהרט ווערען, וועט דאס בעדייטען נייע בעשרענקונגען פאר דער יודישער בעפעלקערונג, וועלכע וועט נישט האבען וואו איהרע רעכט צו פארטהיידיגען.

די יודישע „קאלא“ לאזט זיך דעריבער איינער דאס רעכט ארויסצוטראגען די אויסבעסערונגען צום פראיעקט פון דער קאנסטיטוציע רעפארם.

נאכדעם ווי עס רעדען נאך איינינע רעדנער ווערט דער פראיעקט איבערגעשיקט אין דער קאנסטיטוציע קאמיסיע.

איינדריקען פון דער נעכטיגער סיים-זיצונג

וו א ר ש א, (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). די היינטיגע סיים-זיצונג האט ארויסגערופען א קליינעם אינטערעס. די גאלעריע איז געווען כמעט ליידיג. אויך אין זאל האט געהערשט לאנגוויליגקייט.

מען גיט איבער, אז די פיהרער פון ב.ב. זענען גרייט און אלע פונקטען איינצוגעהן אויף קאמפראמיסען, אבער די לינקע ווארט אויף יעדען קאמפראמיס. וואס שייך וועדער די רעכטע, האבען זיי זיך נאך קלאר נישט ארויסגעזאגט.

כאדעקישער פארשלאג צו פערקלענערן די שטייערן פון שטראפען

וו א ר ש א (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) די כאדעקעס האבען אריינגעטראגען אין סיים א פארשלאג צו פערקלענערן די שטראפען פון שטייערן אויף 19 פראצ. א יאהר, ראטעס אויף 8 פראצ. א יאהר און עקזעקוציע-קאסטען 2 פראצענט.

פראצעס געגען רעדאקטאר פון דער בידגאשטשער צייטונג

איבערגעטראגען קיין טהארן

וו א ר ש א, (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). דער סענסאציאנעלער פראצעס געגען רעד. פון דער בידגאשטשער צייטונג, וואס האט דעם 5. נעזואלט פארקומען אין בידגאשטש און צו וועלכען עס זענען ארויסגערופען געווארען אלס עדות פיל פון די געוו. ברזשעקער ארעסטירטע, איז לויט א פערארדנונג פון העכסטען געריכט איבערגעטראגען געווארען פון בידגאשטש נאך טהארן. דער העכסטער געריכט מאטיווירט זיין ראנדלונג דערמיט, וואס דער פראצעס אין בידגאשטש בעדראהט די עפענטליכע רוהע צוליב דער אויפרעגונג וואס הערשט אין שטאט און דער צווייטער זייט קען דאס ווירקען אויפ׳ן ארויסטראגען דעם אורטייל.

אנגעקלאגטער אין באמבען-אטענטאט אויף דער סאוו. געזאנדשאפט

וועט אפגעבען סענסאציאנעלע רעוועלאציעס

וו א ר ש א, (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). דעם 9 אפריל וועט פארקומען דער פראצעס געגען יאן פאלאנסקי, וועלכער ווערט אנגעקלאגט אין אונטערלייגען א באמבע אין בנין פון דער סאוויעטישער געזאנדשאפט אין ווארשא.

צום פראצעס זענען ארויסגערופען געווארען 40 עדות. דער פראצעס וועט דויערן 3 טעג. מען ערווארט, אז דער אנגעקלאגטער וועט אפגעבען סענסאציאנעלע רעוועלאציעס.

Po długich cierpieniach rozstał się z tym światem nasz najukochańszy

b. p. HENRYK HAMER

przeżywszy lat 18

o czem zawiadamiają zrozpaczeni

ojciec, bracia i rodzina.

ווינער ארטאפעדישע פראטעזן

— אונטער אויפזיכט פון א דאקטאר ספעציאליסט — מאכט גיפס-מאדעלען, קינסטליכע פיס, ארטאפעדישע גארסעטען און פלאטפוס-פראטעזן און אפאראטן — ... זעהן אין אפיס גדאנסקא 28 וו. 1, פון 5—7 אווענד

לעזט דאס „לאדזשער טאגעבלאט“

מודעה מהראבינאט.

א) די סוחרים מיט פסח׳דיג מעהל ברויכען זיך פערשטענדיגען מיט דעם היגען ראבינאט פון וועלכע ערטער מ׳קען ברענגען, דורך א פעדשטענדיגונג פון ראבינאט מיט יענעם רב. אין געגענפאל וועט מען נישט מכשיר זיין.

ב) מיט פיהרען זאל מען נישט ברענגען קיין מעהל נאר דורך באהן.

ג) מאשין-מצות זענען גע׳אסרט אויך א טייל ד. ה. אזוי ווי ווישעמאטשקעס איז גע׳אסרט.

ד) מ׳זאל נישט דינגען קיין בעקערייי איידער דער ראבינאט וועט קאנטראלירען די בעקוועמקייט.

ה) מצות צו רייבעכץ מוז זיין די אויפזיכט ווי סתם מצות.

לאדזשער ראבינאט.

Dr. med.

I. Wajnberg

Cegielniana 47, tel. 126-02

אינערליכע קראנקהייטען

ספעציאליסט פאר לינגען און הארץ-קראנקהייטען בעשטראהלונגען און קינסטליכע בערג-זון.

נעהמט אן אין דערהיים פון 3—5.

ווארנונג.

צו אונז איז דערגאנגען א ידיעה, אז ביזוויליגע אינדיווידואום׳ס בעמיהען זיך צו פערקויפען פרעמדע, שלעכטע אויסארבייטונגען אונטער אונזער מארקע. מיר ווארענען דעריבער די ג. קליענטען נישט צו קויפען די דאזיגע אויסארבייטונגען. מיר מאכען אויפמערקזאם דערויף, אז אלע אונזערע אפשניטען אויף אנצוגען פון סחורות, וואס שטאמען פון אונזער פאבריק, זענען פערזעהען מיט פלאמבעס אדער עטיקעטען.

גלייכצייטיג ווארענען מיר פאר פערקויפער פון אונזערע מאטעריאלען, וועלכע שטעלען זיך פאר אלס כלומר׳שטע רעדוצירטע ארבייטער, וואס האבען בעקומען סחורה אנשטאט פענסיע, עהנליכע ווערטיעס זענען אבסאלוט פאלש, ווייל גאזשעס צאהלען מיר אויס אויסשליסליך אין באר-געלד.

Towarzystwo Akcyjne Sukiennej Manufaktury

Leonhardt, Woelker i Girbardt w Łodzi

סי"ם-אינטערפעלאציע וועגן דאלארובקע-סקאנדאל

איבעראשענדער רעגירונגס-פראיעקט צו רעארגאניזירען די קראנקען-קאסעס

אינטערפעלאציע וועגן דער דאלארובקע-ציהונג

ווארשא, (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). דער פ.פ.ס.-ישער קלוב האט היינט אריינגעטראגען א אינטערפעלאציע אין סיים וועגן די מיסברויכען וואס זיינען אנטדעקט געווארען בעת דער ציהונג פון דער דאלארובקע.

פינאנץ-מיניסטער פערטיידיגט אן אויספארשונג

ווארשא, (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). אין צוזאמענהאנג מיט'ן אויפגעוועקטן סקאנדאל מיט די פעהלערדיגע נומערן בעת דער ציהונג פון דער דאלארובקע, האט דער פינאנץ-מיניסטער זיך פערזענליך פעראינטערעסירט מיט דעם ענין און נאכ'ן בא-קאנען זיך מיט די מאטעריאלען פון דער אויספארשונג וועט דאס פינאנץ-מיניסטעריום ארויסגעבען א קאמוניקאט, אין וועלכען עס וועלען אויפגעקלערט ווערען די מיטלען וואס וועלען אנגענומען ווערען, כדי אזעלכע פאלען זאלען מעהר נישט קענען פארקומען.

פערזיכערטע פון דער קראנקען-קאסע זאלען נישט בעקומען קיין רפואות

ווארשא (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט. אין דער קאמיסיע פאר ארבייטס-שוץ האט היינט דער פארשטעהער פון דער רעגירונג ערקלערט, אז עס ווערט בעטראכט א פראיעקט צו ענדערן דעם אוסטאוו פון די קראנקען-קאסעס אין דער ריכטונג, אז פערזיכערטע זאלען בלויז בעקומען מעדיצינישע הילף. דאגעגען די קאסטען פון די רפואות און מעדיקאמענטען זאלען זיי אליין מוזען דעקען.

הלואה פון 100 מיליאן דאל. פאר איטאליען

ניו יארק, (ספ.) „ניו יארקער הערעלד" מעלדעט פון פאריז, אז א פראנצויזישער באנק-קאנסארציום וויל געבען איטאליען א הלואה פון 100 מיליאן דאלאר.

דער פראנצויזישער באנק קאנסארציום האט זיך שוין געווענדעט צו א רייה אמעריקאנישע און ענגלישע בענק מיט'ן פארשלאג זיך צו בעטייליגען אין דער עמיסיע פון דער הלואה.

דימיסיע פון פינלענדישען און לעטלענדישען קאבינעט

העלזינגפארס, 3. מערץ (ספ.) דער פינלענדישער קאבינעט האט זיך אנגעגעבען אין דימיסיע.

ריגא, 3. מערץ (ספ.) דער לעטלענדישער קאבינעט האט זיך אנגעגעבען אין דימיסיע.

דימיסיע פון 2 מיניסטארען פון דער לייבור-רעגירונג

לאנדאן, 3. מערץ (ספ.) 2 מיניסטארען פון מאקדאנאלד'ס קאבינעט דער בילדונגס מיניסטער און פאסט מיניסטער האבען זיך אפגעגעבען אין דימיסיע. די סבה פון זייער דימיסיע איז וואס זיי ווילען מעהר נישט מיטארבייטען מיט מאקדאנאלד'ן, וועלכער, ווי זיי האלטען, איז געווארען צו פיל רעכטס מיטארבייטענדיג מיט לאיד דזשארדזש'ן.

דעבאטע אין לארדען-הויז

וועגען דער בעשטימונג פון סער אייזיק אייזיקס'ם אלס גענעראל-גובערנאטאר פון אויסטראליען

לאנדאן, (יט"א) אויף דער לעצטער זיצונג פון לארדען הויז האט לארד דענמען אינטערפעלירט די רעגירונג וועגען דער נאמינאציע פון סער אייזיק אייזיקס אויפ'ן אמט פון גענעראל-גובערנאטאר פון אויסטראליען. ארום דער אינטערפעלאציע האט זיך אנטוויקעלט א לעבהאפטע דיסקוסיע, אין וועלכער עס האבען זיך בעטייליגט לארד פאשאן, לארד סטאנדעווען און ווייקאנט גאוואה. אלע רעדנער האבען אונטערגעשטראכען, אז זיי טרעטען בשום אופן נישט ארויס געגען דער פערזאן פון סער אייזיק אייזיקס, זיי קוועסטיאנירען אבער דעם וואהל-מאדוס, וואס שטעהט אין סתירה מיט די בעשלוסען פון דער אימפעריאלער קאנפערענץ פון יאהר 1926. ביז איצט איז אין אלע דאמיניאנען אפגעהיט געווארען דער פרינציפ, אז דער גענעראל גובערנאטאר זאל נויט ווערען קיין בירגער דער געגעבענער דאמיניע און זאל שטעהן איבער די שטרייטענדע פארטייען.

לארד פאספילד האט אין זיין ענטפער צוו אנד. ערקלערט, אז די ענדערונג פון דער בעשטימונגס פראצעדור פון גענעראל גובערנאטאר איז א זעהר רעליקאטער ענין. עס זיינען פעהאן פראבלעמען, וועלכע קענען דורך א דיסקוסיע נישט געלעזט נאר פערשארפט ווערען. נאך לארד פאספילד'ס ענטפער האט לארד דענמען צוריקגעצויגען זיין אינטערפעלאציע.

פורים אין ארץ-ישראל

ירושלים, 3. מערץ (י.ט.א.) אין גאנץ ארץ-ישראל קומען היינט פאר פורים-פערוויילונגען. אין תל-אביב זענען די גאסען אילומינירט.

פערשטענדיגונג צווישן גאנדי'ן און ד.-קעניג פון אינדיען

לאנדאן, 3. (ט.) צווישען גאנדי'ן און דעם בריטישען פיצע-קעניג איז געקומען צו א הסכם אין דער פראגע פון דער ציוויל-אונגעהארזאם. די אינדישע בעפעלקערונג, וואס וואוינט אויף די ברעגען פון ים, וועט האבען דאס רעכט ארויסצוציהען זאלץ פון ים.

אזוי ארום איז בעזייטיגט געווארען די גרעסטע מניעה פון פערשטענדיגונג צווישען די אינדישע נאציאנאליסטען און דער ענגלישער רעגירונג.

לאנדאן, 3. מערץ (ספ) צווישען גאנדי'ן און דעם ווייצע קעניג פון אינדיען איז געקומען צו א פערשטענדיגונג.

פראטעסט פון עלילת-דם אין א"י

צו דער רעדאקציע האט מען האבען געשיקט געפראכט דורך יט"א פון א"י, גיט דיענט די יט"א צו פאלגענדע פרטים:

ירושלים, 3. מערץ יט"א. אין דער רעדאקציע פון „פאלעסטיין" איז געקומען אן אראבער און דערצעהלט, אז געהענדיג אין גאס האט ער בעמערקט, ווי א יוד טראגט עפעס א זאק, וואס בעוועגט זיך בעת אוהם אונטער דער פאלע, ווען ער האט זיך גוט צוגעקוקט האט ער בעמערקט, אז ער האל מאונטער דער פאלע א קליין אראבישען יונגעלע און א מיידעלע פון 3 יאהר.

די צייטונג פרעגט צי דער יוד האט נישט אמאל אוועקגעפיהרט די צוויי אראבישע קינדער צום שעכטען, כדי ער זאל האבען צו נעמען בלוט אויף מצות?

דער פאלעסטיין איז קאנפיסקירט געווארען. מען זוכט אצט דעם ערנן, אז די אראבער ווילען ארויסרופען אן עלילת דם אין א"י.

ירושלים, 3. מערץ (יט"א) קאלאנעל קיש איז געווען בעים רעגירונגס-סעקרעטאר און געפאדערט אנציגערמען פארזיכטס מיטלען געגען דער אראבישער עלילת דם העצע.

עס איז פארגעקומען א ספעציעלע זיצונג פון דער רעגירונג.

פון יפו'ער דיסטריקט קאמיסאר איז ארויסגעפאדערט געווארען א ספעציעלער ראפארט.

געזוכט געווער אין הדסה-שפיטאל

ירושלים. 3 מערץ (יטא) אין חדסה-שפיטאל איז דורכגעפיהרט געווארען א רעוויזיע. די פאליציי האט געזוכט געוועהר. עס איז גארנישט געפונען געווארען. אן'ענליכע רעוויזיע איז פארגעקומען אין דער מזרחי'סטישער קאלאניע חטין.

די רעוויזיעס האבען ארויסגערופען א געוואלדיגע אויפרעגונג אין גאנצען יודישען ישוב.

אימפארט און עקספארט פון ארץ-ישראל

ירושלים (י. ט. א.) לויט די אפיציעלע בעריכטען, וואס זענען איצט פערעפענטליכט געווארען, האט אין אקטאבער 1930 דער אימפארט אין ארץ-ישראל בעטראפען 697,342 פונט, דאגעגען אין אקטאבער 1929 — 602,435 פונט. דער עקספארט פאר אקטאבער 1930 האט בעטראפען 100,258 פונט און איז שטארק געפאלען אין פערגלייך מיט אקטאבער-עקספארט אין יאהר 1929. וועלכער האט בעטראגען 142,475 פונט. אמשטארקסטען איז געפאלען דער עקספארט פון שפייז-פראדוקטען, געטראנקען און טאבאק.

מארשאל פילסודסקי קומט צוריק אין מאי

לעמבערג (טעלעפאניש צום „לאדז. טאג.") דער היגער סאנאציע-ארגאן „סלאווא פאלסקי" מעלדעט, אז מארשאל פילסודסקי וועט זיך אומקעהרען פון מאדערא קיין פוילען אנהויב מאי.

אויפרוף פאר „קרן ארץ ישראל" פון אגודת-ישראל

פראנקפורט אם מיין (יט"א) אין צוזאמענהאנג מיט דער אקציע לטובת די פאר „קרן-הישוב" און „קרן-ארץ-ישראל" פון אגודת ישראל איז פערעפענטליכט געווארען אן'אויפרוף צו שטיצען די דאזיגע פאנדען. דער אויפרוף איז אונטערגעשריבען געווארען דורך הרב-הכולל יעקב מאיר, הרב זאנענפעלד, דער גערער רבי, דער טשארטקאווער רבי און נאך פיל הונדערטער רבנים פון פערשידענע לענדער.

ווינער רעגירונג געגען אנשלוס?

וויען, 3. מערץ (ספעצ.) ביים מלוכה-פרעזידענט איז איינגעארדענט געווארען א פייערליכער קבלת-פנים לכבוד מיניסטער קורטיוס'ן. דאגעגען איז דער יוסטיץ-מיניסטער ארויסגעטרעטען מיט א סענסאציאנעלער ערקלערונג, אין וועלכער ער האט געזאגט: ד"ר שאבער האט אין פאריז פארמולירט דעם אנשלוס-לאזונג מיט די ווערטער 1 פאלק און 2 מלוכות, אבער מיר זענען נאר פאר 1 פאלק אין איין מלוכה. קורטיוס'עס בעזוך דארף בלויז דינען צו א ווירטשאפטליכער פערשטענדיגונג צווישען עסטרייך און דייטשלאנד.

א יוד—לעקטאר פון דער געשיכטע פון עסטעטיק אין בערלינער אוניווערזיטעט

בערלין (יט"א) דער פריוואט-דאצענט ד"ר הרב בוימגארט איז בעשטימט געווארען אלס לעקטאר פון דער געשיכטע פון עסטעטיק אין בערלינער אוניווערזיטעט.

ד"ר בוימגארט האט פערעפענטליכט א רייהע ווערק וועגען דער פילאזאפישער ראמאנטיק ווי אויך וועגען ספינאזא.

לאיד דזשארדזש פאדערט אן'אינטערנאצ. קאנפערענץ

צו לעזען דאס פראבלעם פון ארבייטסלאזיגקייט

אין אן אנאנימפלוטאקראטישער אונגארישער צייטונג אין בודאפעשט, האט דער אלטער ענגלישער פאליטיקער לאיד דזשארדזש פערעפענטליכט א סענסאציאנעלען ארטיקעל וועגען דער ארבייטס לאזיגקייט אויף דער וועלט.

לאיד דזשארדזש ווייזט אן, אז איצט האבען מיר שוין אויף דער וועלט אן'ארמעע פון 20 מיליאנען ארבייטסלאזע, און די מחנה האלט זיך נאך אין פערגרעסערן. ער שלאגט דעריבער אויפ'ן אלארם-גלאק און לענגט פאר, אז עס זאל ווי אמגיכסטען צונויפגערופען ווערען אן אינטערנאציאנאלע קאנפערענץ, וואס זאל זיך פערנעמען מיט דעם דאזיגען ברענענדיגען פראבלעם. דער ארטיקעל איז אנגעשריבען קלוג, ווערצוג, בעסונג און בעזונדערס שארף געגען דער אוצ-ווי ער קאפיטאליסטישער רעגירונג אין ענגלאנד.

לאיד דזשארדזש ווייזט אן, אז די ארבייטסלאזיגקייט נעמט אן דעם כאראקטער פון א צעווילדערטער כוואליע, וואס צעוואקסט זיך אונגעהוי'ער אין ריזיגע שנעל און כמעט אלע מלוכות. דאס איז אן'אלוועלטליכע קאטאסטראפע און ער זאגט, אז די שטארקסטע בעמיהונגען פון די מלוכות, אויב יעדע פון זיי וועט האנדלען אויף אייגענעם חשבון, וועלען צו גארנישט פיהרען און נישט קענען קלענער מאכען די ארבייטסלאזיגקייט. בלויז מיט געמיינזאמע כחות, מיט געמיינזאמע מיטלען, וועט די וועלט קאנען אפשאפען די דאזיגע קאטאסטראפע. אן'אינטערנאציאנאלע קאנפערענץ דארף צו לינדערן די ארבייטסלאזיגקייט וועט האבען שוין דעם ערפאלג, וואס זי וועט בעזייטיגען דעם נאהענטען כאאס, וואס דערפיהרען צו דער סכנה פון דער וועלט. אויב מ'וועט נישט קלערען צו איהם אנ'עצה.

די פרעמיערען און די אויסערן-מיניסטארען פון די פערשידענסטע מלוכות, שרייבט לאיד דזשארדזש איז א סארקאסטישען טאן — האלטען ש'ין אפ א שעהנע פאר יאהר קאנפערענצען, וואו זיי רעדען זיך פאר די נעז, ווי אזוי צו פערקלענערן אויף א פאר מיליאן די קאסטען פון דער בעוואפנונג. ס'וואלט שוין אבער די העכסטע צייט געווען, אז די זעלבע לייט זאלען געפינען א צוויי וואכען צייט, כדי געמיינזאם צו בעטראכטען און אויסצוגעפינען מיטלען, אז מיליאנען מענשען פון זייערע לענדער זאלען נישט ווערען קיין בעטלערס.

לאיד דזשארדזש ווייזט אן 4 סבות, וואס דערפיהרען צו דער איצטיגער ארבייטסלאזיגקייט. די ערשטע סיבה איז דאס, וואס די זאפאסען גאלד און זילבער ווערען נישט גוט פערטיילט, די איבערפראדוקציע אין דער אינדוסטריע, די קאנסטליכע צאל-באריערען און די פירטע סיבה זענען די שווערע לאסטען פון דער וועלט-מלחמה.

רעדענדיג וועגען די ענגלישע ענינים שטעלט לאיד דזשארדזש פעסט, אז אלע בעמיהונגען פון מאקדאנאלד'ס רעגירונג צו בעקעמפען דעם ווירטשאפטליכען קריזיס האבען שוין ערפאלג, וואס זי מוטלען, און גאנץ ענגלאנד פילט שוין היינט יעדער איינער: ווי לאנג וועט דאס נאך אנהאלטען? קיין ערשיינונג פון מאס-סען-הונגער איז נאך ביז איצט אין ענגלאנד נישט געווען, אבער דער ארבייטסלאזער פאנד אין ענגלאנד האט שוין ביז איצט איינגעשלונגען 70 מיליאן פונט שטערלינג, און דארפען וועט מען נאך 50 מיליאנען פונט. אין דער צייט, וואס דאס ענגלישע בודזשעט יאהר ענדיגט זיך ש'ין אזוי אויך מיט א דעפיציט פון 40 מיליאן פונט.

קריטיקירענדיג מיט'ן קרויזיס — שרייבט ווייטער דער אלטער ענגלישער פאליטיקער, פלאצען די איצטיגע קאסעס פאר צו פיל געלד, און די קאפיטאליסטען ווייסען נישט, וואס צו טון דערמיט.

זיין ארטיקעל ענדיגט ער מיט די כאראקטעריסטישע ווערטער:

„אויב די צאל פון ארבייטסלאזע וועט זיך ווייטער האלטען און פערגרעסערן און די דאגרעלם-בילאנסען וועלן ווייטער פאלען, וועט דאס ענגלישע פאלק, בלי ספק ארפנווארפען די פארטייאישע אפנעטער, און דאס איינציגע וועט אוין מיין אמעריקע.

אין דייטשלאנד איז שוין דאס געשעהן און אן'איבערקעהרעניש און דאס וועגען לאנג קאן פערגינסטען אך עפעס וויכטיגערס ווי די פאליטישע געמעה.

—:0:—

אנגעקלאגטע זאגען, אז זיי גיבען אפ זייערע ערקלערונגען פרייוויליג

צווייטער טאג פון מאסקווער פראצעס

מאסקווא, 3. מערץ (ט.) נאך דעם פערהער פון די אנגעקלאגטע אין מענשעוויקעס פראצעס, איז דאס געריכט צוגעטרעטען אויסהערען די עדות ווע-ען דער מיטגליד פון די אוניאן-ביוראס. ,

דער פראקוראר האט איבערגעגעבען די ערקלערונג פון צ. ק. פון די מענשעוויקעס, וואס איז געדרוקט געווען אין „פאראווערטס", אין וועלכער עס ווערט געזאגט, אז די אנגעקלאגטע זענען נישט קיין מיטגלידער פון דער פארטיי, נאר זיכער זענען זיי פראוואקאטארען, ארער אין בעסטען פאל האט מען פון זיי די ערקלערונגען ארויסגעפרעסט מיט געוואלט.

אלע אנגעקלאגטע האבען די דאזיגע ערקלערונג בעצייכענט אלס ליגען און ערקלערט, אז זיי גיבען אפ פרייוויליג זייערע ערקלערונגען און געריכט, צוליב דעם וואס זיי האבען געזעהן זייער מענשעוויסטישע אויפפאסונג.

—080—

ארום בלבול אויף הרב גלאזנער

בוקארעשט (י.ט.א.) אין צוזאמענהאנג מיט'ן ארעסט פון הרב גלאזנער אין קלויזענבורג האט דעפוטאט פישער, ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט, אינטערוועניר ביים אינערן-מיניסטער און האט אנגעוויזען, אז די גאנצע אפערע איז אינספירירט געווארען דורך דעם פאליציי-סעקרעטאר דר. קלאנצא. איצט איז דר. קלאנצא ארויסגעטרעטען מיט א פערלוימדונגס-אנקלאגע געגען דעפוטאט פישער. דער פראצעס וועט אין קורצען פארקומען.

געשטעלט א חופה אין א שווים-באסיין

חתן כלה אין באד-קאסטיומען און דער גלח גיט שלוב אין א לודקע

פאריז, 3. מערץ (ספ.) היינט איז דא פארגעקומען א אויסטערלישע חתונה. די בעריהמטע מענערין מאריא שעלטולא א טאכטער פון אמעריקאנישען מיליאנער האט חתונה געהאט מיט'ן שווימער בואי לג. די חתונה איז פארגעקומען אויפ'ן וואסער. חתן כלה זענען געגאנגען אנגעטאן אין באד-קאסטיומען און די חופה איז געבראוועט געווארען אין א שווים באסיין. דער גלח וואס האט דעם פאר געגעבען שלום איז צוגעפאהרען צום באסיין אויף א לודקע.

—

לאָדזשער טאָגעבלאַט

דער רעדאַקטאָר נעמט-אָן פון 6 ביז 7 אין אָוונט
ניט־בעשטעלטע מאַנוסקריפּטען ווערען נישט צוריקגעשיקט.

אדרעס: „Lodzer Tageblat", Łódź, Piotrkowska 16 Skrz. pocztowa 16
טעלעפאָנען: רעדאַקציע 100-57, אַדמיניסטראַציע 100-47

וואָס קומט איצט פאַר אין שפּאַניען?

דאָס לאַנד, וואו דאָס אַלטע שמעקט אַרויס דאָס נייע.—דאָס הייסע בלוט פון די יודען און אַראַבער. וואָס שטויסט צו איבערקערענישען.—די ראָלע פון די מאַראַנען אין דער פּאָליטישער ענטוויקלונג פון היינטיגען שפּאַניען

צי וועט שפּאַניען ווערען אַ לאַנד פאַר יודישער אימיגראַציע?

פון ד"ר א. נחום

[illegible]

(ענדע—זייט 6)

דער קאָנסטיטוציע-פּראָיעקט

[illegible]

די טויט-שטראָפען בעת'ן פּוילישן אויפשטאַנד פון 1863

נאָך נישט קיין פּערעפענטליכטע מאַטעריאַלען, לויט'ן טאָג-בוך פון יהודה-לייב גאָרדאָן

[illegible]

(ענדע קומט)

ד"ר יהושע טהאָן.

לאָדז
4 מערץ 1931
זון אויפגאַנג 6.22
זון אונטערגאַנג 5.15
מיטוואָך
ט"ו
אדר תרצ"א
פ' תשא

טאָג-כראָניק

די חיונה-הוצאות נישט ביליגער

(ד) לויט די פּראָוויזאָרישע אויסרעכ-נונגען זענען די חיונה-קאָסטען אין פעברואַר ד. י. נישט געשטיגען און נישט ביליגער געוואָרען.

פאַר די אָרימסטע

כדי צו בעעהרען דעם נאָמענס-טאָג פון מאַרשאַל פּילסודסקי האָבען די בע-אַמטע פון דער שטאָט-סטאַראָסטווע אי-בערגעגעבען דעם וואָיעוואָדע יאַש-טשאָלט אַלס פאָרזיצער פון בירגער-קאָמיטעט 95 זל. מיט 50 גראָשען פאַר די אָרימסטע אין לאָדז.

ענדערונגען אין קרייז-געריכט

(ד) דאָס יוסטיץ-מיניסטעריום האָט נאָמינירט דעם הויפט-סעקרעטאַר פון לאָדזער קרייז-געריכט סטעפאַן קאָסט-זשינסקי אַלס קאָמאָרניק פון ראַדאָם.

שטאָט-סטאַראָסטווע אַנגענומען מיטלען צו בע-שיצען די יוד. קרעמער אויפ'ן באַלוטער מאַרק

געגען די פינסטערע פערשוינען

(—) שוין אַ לענגערע צייט ווערען די יודישע קליינהענדלער, וועלכע האַנד-לען אויפ'ן באַלוטער פּלאַץ, בעפאַלען און גאַנץ אָפט אויך צושלאָגען פון פינסטערע עלעמענטען, וואָס משטעמ-ען אויפ'ן אָרימען יודישען קרעמער. נעכטען האָט זיך געווענדעט אַ דעלע-גאַציע פון טאָרג-הענדלער מיט לאַווניק יאָעל אין דער שפּיץ צום שטאָט-סטאַ-ראָסטווע ה' דיכטאַלעוויטש. די דעלע-גאַציע האָט פאָרגעשטעלט די שרעקליכע לאַגע פון יודישען קרעמער אויפ'ן באַ-לוטער מאַרק, וועלכער איז נישט זי-כער מיט זיין בוסעל אָרים האָב אין גוטס.

דער סטאַראָסטע האָט פריינדליך אויפגענומען די דעלעגאַציע און תיכף טעלעפאָניש פאַראָרדענט דעם 3-טען קאָמיסאַריאַט, אַז פון דעם 8-טען ד. ח. אָן זאָל מען אײנפירען פערשטאַרקטען די פּאָליציי-וואַך אויפ'ן באַלוטער מאַרק.

מוראדיגע אכזריות פון א שכור'ן וואַנטוריסט

(§) דער 23-יעהריגער יוסף זאַכאַר-יאַש איז נעכטען געזעסען אויף דער בעשולדיגונגס-באַנק אַלס אָנגעקלאָגטער אין אַ מאָרד.

דעם 8 נאָוועמבער 1390 איז מאַריאַן וויטקאָווסקי פון ווזשעשינסקאַ 52 גע-גאַנגען שפּאַצירען מיט זיין שוועסטערס חתן פראַנטשישעק פּיאָרונאָווסקי. אויפן וועג האָבען זיי בעגעגענט דריי צוחוי-ליעטע פערשוינען, וועלכע זענען גע-ווען טויט-שכור און די שפּאַצירענדע האָבען זיי געוואָלט אויסמיידען. ווען די שכורים, צווישען זיי זאַכאַריאַש, האָבען געזעהן, ווי די יונגעלייט דרע-הען זיך אַוועק פון זיי, האָבען די אַוואַנטוריסטען זיי נאָכגעיאָגט. צום גליק איז זיי אַקעגען-געקומען וויטקאָוו-סקי'ס פאָטער און זיין ברודער סטאַ-ניסלאַוו. דער לעצטער איז צוגעגאַנגען צו די אַוואַנטוריסטען און זיי געפרעגט וואָס זיי ווילען. זאַכאַריאַש האָט דאַן מיט אַ מעסער דורכגעשטאָכען דעם יונגערמאַנ'ס ברוסט. אין אַ פּאָר מינוט אַרום איז ער געשטאָרבען.

זאַכאַריאַש איז פער'משפט געוואָרען אויף 8 יאָהר שווערע תפיסה און פער-לירען אַלע רעכט.

פיל לאָדזער בעקערייען ווערען געשלאָסען ווערען

(ב) זינט אַ וואָך צייט ווערען דורך מאַגיסטראַט-פאָרשטעהער און פערטרע-טער פון בעקער-צעך דורכגעפיהרט לוסטראַציעס אין בעקערייען און צו-קערניעס.

ס'איז בעשלאָסען געוואָרען אָנצו-קלאָגען אין געריכט 80 בעקעריי-איי-גענטימער, וועלכע זענען נישט [...] פּאַכלייט און זיי זענען געעפענט געוואָרען נאָכ'ן יאָהר 1927. ה. ה. לויט'ן אוסטאַוו מוזען זיי געשלאָ[סען] ווערען. אין פיל צוקערניעס און [...] טען שטאָט איז פעסטגעשטעלט [...] רען פיל שמוץ.

ווידער צאָל-מיסברויכען פון א טראַנספּאָרט-געזעלשאַפט

איינע פון די גרעסטע צאָל-טראַנ-ספּאָרט-געזעלשאַפטען אין פּוילען, וועל-כע האָט אויך אַנ'אָפּטיילונג אין לאָדז, איז אָנגעקלאָגט געוואָרען דורך דער צאָל-מאַכט אין מיליאָנען מיסברויכען צום שאָדען פון דער מלוכה.

דער דירעקטאָר פון דער צענטראַלע פון דער טראַנספּאָרט-געזעלשאַפט, וועל-כע געפינט זיך אין וואַרשא, איז [...] לאָפען קיין אויסלאַנד.

מען שטויסט, אַז דער דירע[קטאָר] פון דער לאָדזער אָפּטיילונג, וועל[כער] איז לחלוטין נישט פערמישט אין [...] אַפערע, זאָל האָבען פערשריבען [...] גאַנץ פערמעגען לטובת דער פ[...] כדי אַזוי אַרום צו דעקען די שאָ[דען].

אַרבייטער מאַהנען לוין ביי א באַנקראָטירטער פירמע

(§) אין אַרבייטס-געריכט איז פאָר-געקומען אַ פּראָצעס, וואָס מעהרערע אַרבייטער האָבען פערפיהרט געגען דער באַנקראָטירטער פירמע זילבער-בערג. די אָנקלאָגער פאָדערן [...] לוין און פאַר איבער'שעה'ן [...]000 צוליב פאָרמעלע טעמים איז [דער] פּראָצעס אָפּגעלעגט געוואָרען.

ס'הויבט זיך אָן די רעגיסטראַציע אויף פסח-שטיצע

היינט, מיטוואָך הויבט זיך אָן די רעגיסטראַציע אויף פסח-שטיצע פון דער לאָדזער קהלה. די רעגיסטראַציע וועט פאָרקומען אין אַלע חברות, שטיב-לעך, בתי-מדרשים און פעראיינען.

די קהלה-קאַנצעלאַריע גיט [...] די בויגענס אויף דורכצופיהרען די [רע]גיסטראַציע וועלכע וועט דויערן [...] קומענדיגען מיטוואָך.

—0§0—

60-יעהריגער יוד שטאַרבט צוליב אַן אויטאָ-אומגליק

(§) דער 60-יעהריגער יצחק פּאָדאָ-לאַנסקי (וואָלבאָרסקאַ 7) איז אויף נאָ-וואָ-ציעס קאָ-גאַס אַרונטערגעפאַלען אונ-טער אַנ'אויטאָ און זיין קאָפּ איז שרעקליך צושמעטערט געוואָרען. אין אַ האָפּנונגסלאָזען צושטאַנד איז [ער] אָפּגעפיהרט געוואָרען אין שפּיטאָל [...] דרעוונאָווסקאַ. דער שאָפער איז אַר[עס]טירט. אין אָוונד איז דער יוד [גע]שטאָרבען.

זאַל פילהאַרמאָניע
נאַרוטאָוויטשאַ 20

היינט מיטוואָך, ד. 3 מערץ
9 אָוונד
לעצטער קאָנצערט
פון 7-יעהריגען חזנד'ל
נחומ'ל
עפּשטיי'ן

אַ גאַנץ
נייער
פּראָגראַם
תפלות און פאָלקס-לידער.
הינטער דער השגחה פון
שטראַסבורגער אָבערקאַנטאָר
ה. קראַטקע.
ביים קלאַוויר:
פּרל. "געלגאַר
בילעטען אין קאַסע
פון פילהאַרמאָניע.

אַלע געזעלשאַפטען מוזען זיך רעגיסטרירען

(—) די שטאָט-סטאַראָסטווע האָט אַרויסגעגעבען אַ פעראָרדנונג, אַז אַלע היגע געזעלשאַפטען און פעראיינען, וואָס האָבען נאָך נישט אָנגעגעבען אין דער סטאַראָסטווע דעם צוזאַמענשטעל פון זייערע פערוואַלטונגען אויף 1931, מוזען עס טון ביז'ן 31. מערץ. די אָר-גאַניזאַציעס וואָס וועלען נישט אָנגע-מעלדען ווערען, וועלען בעטראַכט ווע-רען אַלס אומלעגאַלע.

—:0:—

נייע סאָרטען פּאַפּיראָסען

(ב) ס'וועלען באַלד זיין אין פער-קויף 4 נייע סאָרטען פּאַפּיראָסען: „אַבסטאַלונקאָווע" צו 100 שטיק אין אַ פּאַק, און „סירענאַ", „עגיפּסקע פּושעד-ניע" און „טאַטרי" צו 20 שטיק אין אַ פּעקעל. „סירענאַ" און „אַבסטאַלונ-קאָווע" וועלען זיין מיט מונדשטיקען.

פעראייניגונג פון פּראָפעסיאָנעלע פעראַ[יינען]

דאָנערשטאָג קומען קיין לאָדז [...] דעפּוטאַטען מאַלינאָווסקי גאַרבע[...] און לענגאַ, כדי צוזאַמען מיט'ן [...] מיניסטער מאָראַטשעווסקי דאָ צו [...] סאָלידירען אַלע פּראָפעסיאָנעלע פ[עראיינען] איינען.

באַנדיטען בינדען אַ יודישען סוחר, וואַרפען אַריין זיין פרוי און קינדער אין אַ קעלער און בערויבען איהם

(ד) דער וואָיעוואָדשאַפט אויספאָר-שונגס-אַמט אין לאָדז האָט נעכטען בע-קומען אַ ידיעה וועגען אַ איינערהערטען באַנדיטען אָנפאַל אין דאָרף זאַקזשין, קאַלישער קרייז, אויפ'ן דעם יודישען פאַמיליע גרינבוים.

אהרן גרינבוים בעזיצט אין יענעם דאָרף אַ שפּייז-געוועלב. אין דער לעצ-טער נאַכט האָבען זיך אַריינגעריסען צו איהם 4 בעוואָפענטע באַנדיטען אין מאַסקעס, וועלכע האָבען גרינבוים'ען געבונדען און אַרונטערגעוואָרפען אונ-טערן קראַם-טיש און דער זעלבער צייט האָבען די איבעריגע אָנגעפאַלען מיט אוים געשטעלטע רעוואָלווערען געצוואונגען די פערשראָקענע פרוי און קינדער אַראָפּצוגעהן אין קעלער. דערנאָך האָ-בען זיי אויסגעפּלינדערט די שטוב און דאָס געוועלב. זיי האָבען צוגענומען 4 קילאָ מאַכאָרקע, 4 קילאָ קאַווע, אַ פּאַר הונדערט פּאַפּיראָסען, 48 זל. געלד און בזשוטעריע פאַר 200 זל. און זע-נען נעלם געוואָרען. שפּעטער זענען פרוי גרינבוים מיט די קינדער אַרויס פון קעלער און געמאַכט אַ גוואַלד. פּאָליציי פיהרט אַנ'אויספאָרשונג.

קופּאָן № 100
אויף אומזיסטע
יורידישע עצות.
דער בעזיצער פונ'ם דאָזיגען קופּאָן קאָן בעקומען אומזיסט יוריד'שע עצות דורכ'ן יורי-קאָנסול פון אונזער רעדאַקציע.
גילטיג היינט מיטוואָך,
ד. 4. מערץ פון 8 אָוונד.

צאָהל פערזיכערטע אין קראַנקען-קאַסע קלענער אויף 50 פּראָצ.

צוליב'ן קריזיס אין האַנדעל און אינדוסטריע האָט זיך די צאָהל פער-זיכערטע אין לאָדזער קראַנקען-קאַסע דאָס לעצטע יאָהר פערקלענערט אויף 50 פּראָצענט. ממילא האָבען זיך אויף אַ העלפט פערקלענערט די איינקונפטען פון דער קראַנקען-קאַסע, אָבער די אויסגאַבען האָבען זיך פערגרעסערט, ווייל די אַרבייטסלאָזע נוצען אויס די פרייע צייט אויף צו היילען זיך.

די רעאָרגאַניזאַציע פון הייל-וועזען ווי ס'איז געווען פּראָיעקטירט, ווערט דערום אָפּגעלעגט.

די איבערלעבענישען פון אַ לאָדזער דעטעקטיוו

געשריבען ספּעציעל פאַר'ן „לאָדזער טאָגעבלאַט"
פון בערנאַרד הילער

געשיכטע נומער 4

דאָס געהיימניש פון דער ווילע „ראָזאַליאַ"

(4-טע פאָרטזעצונג)

— ראָלאָ, ווער רעדט? — האָט דער באַהן-נאַטשעלניק געפרעגט.

רינגאַרט האָט זיך פאָרגעשטעלט דורכ'ן טעלעפאָן.

דערוויסענדיג זיך ווער עס רעדט, האָט דער באַהן-נאַטשעלניק אויסגעדריקט זיין גרייטקייט צו דינען איהם מיט אינ-פאָרמאַציעס.

— אפשר וועט איהר אַזוי גוט זיין, — האָט דער דעטעקטיוו געזאָגט, — און מיר איבערגעבען די רשימה פון די בע-אַמטע פון די צוויי צוגען.

און דאָ האָט רינגאַרט געבעטען, מען זאָל איהם געבען די נעמען און די אַד-רעסען פון דער דינערשאַפט און די צוויי צוגען, וואָס זענען געשטאַנען אין דער צייט, ווען די צוויי מאָרדען זענען געשעהן.

— פערשטעהט זיך, אַז איך קען אייך איבערגעבען אַזאַ רשימה אפילו פון דער צייט, ווען די באַהן-ליניע איז געעפענט געוואָרען.

— אָ, ניין, דאָס וויל איך נישט. איך וויל בלויז די נעמען פון די בעאַמטע פון די צוויי צוגען אין לעצטען יאָהר.

— עס האָט געאַרבייט דער מאַשי-ניסט סטעפאַן סאָסאַצקי און דער הייצער אַנטאָני ניקיעל, — האָט דער באַהן-נאַטשעלניק אינפאָרמירט.

דאַן האָט ער איבערגעגעבען די נע-מען פון די קאָנדוקטאָרען.

רינגאַרט האָט פערצייכענט די נעמען און זיין נאָטיץ-בוך.

— וואָס איז עס פאַר אַ פערשוין דער דאָזיגער הייצער?

— דאָס איז אַ גוטער הייצער. ער איז שטאַרק ווי שמשון הגיבור. עס דאַרף נאָר זיין אַ קלייניקייט און ער לאָזט גלייך אין בעוועגונג זיינע שטאַרקע ידים. איך האָב איינגעפונען, אַז ער וועט זיין אַ גוטער הייצער און איך האָב איהם צוגענומען.

— ווי אַזוי פיהרט ער זיך אויף?

— וועגען דעם קען איך אייך גאָר נישט זאָגען, איך קען זיך דאָך נישט אינטערעסירען מיט דעם לעבען פון אַלע מיינע בעאַמטע. אפריגענס, וואָס קען עס אונז דען אָנגעהן? מיר פערלאַנגען בלויז פון אַ'ן אַרבייטער, אַז ער זאָל זיך נאָר אויפפיהרען געהעריג. דעם דאָזיגען ניקעל'ן האָב איך צופעליג צו-גענומען צו דער אַרבייט.

— האָט איהר נישט זיין אַדרעס?

— זאָגאָ'ט, — האָט מען געענט-פערט.

און אַ צוויי מינוט אַרום האָט זיך ווי-דער דערהערט דעם דירעקטאָר'ס שטים.

— אַנטאָני ניקעל וואוינט צווי-וויאַרטע הינטער ראָגאָוו און אַ נישט גרויסען הייזעל. ער האָט אויך אַ צונאָ-מען דער „קויהלען-מענש".

— פאַרוואָס הייסט ער דער קוילען-מענש? — האָט זיך רינגאַרט פער-אינטערעסירט.

— דערפאַר, ווייל ער איז שטענדיג בעדעקט מיט שטויב פון קויהלען. ער האָט זיך נישט ליב צו וואַשען. ער מיט עס אפילו נישט אום זונטאָג. איבריגענס איז ער אַפּט פערנומען. אפילו זונטאָג און הנאות.

— איך דאַנק אייך פאַר די ידיעות. דערוויל קען איך אייך נישט ערקלערען, פאַרוואָס איך האָב אייך אויסגעפרעגט איך וועל עס אייך זאָגען שפּעטער. יאָ, נאָך אַ בקשה האָב איך צו אייך: איך וואָלט אייך געבעטען, איהר זאָלט קיי-נעם נישט איבערגעבען דעם אינהאַלט פון אונזער געשפּרעך.

— יאָ, יאָ, דאָס וועל איך טון. — האָט דער נאַטשעלניק העפליך געענט-פערט. — מיט אונגעדולד וועל איך ערוואַרטען די ווייטערדיגע רעזולטאַטען.

דער דעטעקטיוו האָט אָפּגעקלעגט דאָס טעלעפאָן-רעהרעל.

— מיר דאַכט זיך, אַז דער הייצער איז דער פערברעכער — האָט רינגאַרט געזאָגט צו פלעק'ן — נעכטען איז ער געפאָהרען קיין לאָדז און היינט וועט ער זיך אָפּרוהען אין דער היים. מיר מו-זען גלייך פאָהרען קיין ראָגאָוו.

דריטער קאַפּיטעל. צ'ויי „גנבים"

דאָס הייזעל, וואָס האָט געהערט צום הייצער ניקעל, האָט זיך געפונען אויף אַנ'אָרט, וואָס האָט זיך געפונען פּמעט אויף אַ פעלד. בלויז נאָך עטליכע קליי-נע הילצערנע הייזלעך זענען דאָרט גע-שטאַנען.

עס איז צוגעפאַלען די נאַכט. ווען רינגאַרט און זיין געהילף זענען דאָרט אָהין אָנגעקומען.

אַ ווייל האָבען זיי זיך אַרומגעקוקט דערנאָך האָבען זיי גוט בעטראַכט דאָס הייזעל און אַלע זייטען.

דאָס הייזעל איז געווען געבויט פון גראָבע בוילען. עס האָט נישט געהאַט קיין גאָרטען און נישט קיין הויף און עס האָט געמאַכט אַ טרויעריגען איינ-דרוק.

פון הינטער דעם נידריגען אָראָפּגע-לאָזטען דאַך האָבען אַרויסגעקוקט צוויי קליינע פענסטערלעך. פון אויסענווייני-גיז זענען זיי געווען פערדעקט מיט לאָ-דען. די טיר איז געווען פערמאַכט מיט אַ שלאָס.

— דורך וואַנען זאָלען מיר אַריין?— האָט פלעק געפרעגט.

— דורך דער טיר! — האָט רינ-גאַרט שעפּטשענדיג געענטפערט. — עפענען די לאָדענס, וואָס זענען פון אינ-ווייניג פערמאַכט מיט אַ פּרענט, איז נישט קיין לייכטע זאַך.

ביי די דאָזיגע ווערטער האָט דער דעטעקטיוו אַרויסגענומען אַ וויטריך.

עס זענען אַוועק עטליכע מינוט און די טיר האָט זיך געעפענט מיט אַ לייכ-טען סקריפּ.

ביידע דעטעקטיווען זענען אַריין אין דעם הייזעל.

זיי זענען געגאַנגען אויף די פינגער. כאָטש דער בעל-הבית איז נישט גע-ווען אין דער היים, האָבען זיי דאָך אָבער געפונען פאַר גוטיג צו זיין פאָרזיכטיג. אין דעם הייזעל האָט זיך געפונען נאָר קיך'ס אַ שוחף.

רייניגענדיג, האָט רינגאַרט פאַר-שפּאַרט די טיר און אָנגעצונדען זיין עלעקטריש לעמפּעל. די דעטעקטיווען האָבען דערזעהן אַ טיר און טרעפּען, וואָס האָבען געפיהרט אַרויף אויף אַ בוידעם.

זיי זענען אַרויף אויף דעם בוידעם. זיי האָבען געזוכט און געזוכט, אָבער זיי האָבען נישט געקענט געפינען קיין שום פערדעכטיגע זאַך.

— וואָס האָבען מיר דאָ אויפצוזוכען?— האָט פלעק אַ פרעג געטון.

רינגאַרט האָט זיך פערטראַכט. זיין קאָפּ האָט געאַרבייט. ער האָט עפּעס גע-וואָלט אויסקלערען. מיט איינמאָל האָט ער זיך אין אַ ווייל אַרום אָנגערופען:

— איהר ווייסט וואָס, פלעק?

דער געהיים-דעטעקטיוו האָט אויס-געשטעלט זיינע אויערן און איז גרייט געווען צו הערען.

— מיר מוזען זיך דאָ פערשטעלען אַלס גנבים, אַלס שלעפּער.

— ווי אַזוי וועלען מיר עס מאַכען?

— אָט אַזוי! — האָט רינגאַרט גע-ווזען און ער האָט מאָמענטאַל אַראָפּגע-געשלעפּט פון זיך זיינע בגדים, האָט זיי צעריסען און איינגעריבען מיט בלאָטע. דעם קאָפּעלוש האָט ער צוקנייטשט און אַרויסגעשלעפּט דעם פוטער פון אינווע-ווענינג, דעם קראַוואַט האָט ער אַראָפּ-גענומען און בעהאַלטען, און דער טאַש און דעם קאָלנער האָט ער געמאַכט שוואַרץ.

— און איהר, פלעק, טוט אויך דאָס זעלבע.

דער דעטעקטיוו האָט געפאָלגט.

און אַ ווייל אַרום האָבען ביידע אויס-געזעהן ווי אמת'ע שלעפּער.

און אַ שעה אַרום איז זאַנגעקומען דער הייצער ניקעל.

ער האָט זיך געזעצט ביים טיש און געגעסען זיין אָוונד-ברויט.

פּלוצלונג האָט ער דערהערט טריט אויפ'ן בוידעם. ער איז געוואָרען אַנ-בערואַשט.

— ווער קען זיך אויבען געפינען? — האָט ער אַ טראַכט געטאָן, האָט זיך אויפגעשטעלט פון זיין אָרט. ער איז געווען גענוג דרייסט, האָט גענומען דעם לאָמפּ און דער האַנד און זיך גע-לאָזט צום בוידעם.

ער האָט דערזעהן די צוויי אָבגעריסע-נע פערשוינען.

— ווער זענט איהר? — האָט ער אַ געשריי געטון מיט אַ קראַכצענדיגער, שע-זינגער שטים. — ווערט זענט איהר און וואָס זוכט איהר?

די צוויי „שלעפּער" האָבען גענומען ציטערן.

— מיר זוכען ביי אייך נישט קיין נעגי'ר, — האָט איינער פון זיי, רינגאַרט געענטפערט, — מיר פערשטעהען גאַנץ גוט, אַז אין אַזאַ פּלאַץ, ווי אין אייער'ן, קענען מיר גאָרנישט געפינען. מיר ווי-לען ביי'ן דאַ איבערנעכטיגען אין עפּעס עהן, ווייל מיר זענען טויט-מידע אָבער מיר האָבען נישט קיין גראָ[שען] ביי דער נשמה.

— ווי אַזוי האָט איהר געקענט אַריינקומען? — האָט דער הייצער [...] עשטי נמער געפרעגט.

— כ'מיט אַ וויטריך, וואָס עס [...] טירען.

— איך זעה, אַז איהר זענט די אמ[תע] חברה-לייט! געכטיגט איהר שטע[...] אין פי'נרע הייזער? — האָט דער [...] צער זיך צעלאַכט און זיין בעט פערשוואונדען.

לייצער האָט גישט געענטפערט.

פלעק האָט בלויז געבעבריג אַ [...] געטון:

— גיב עפּעס צו עסען.

ניקעל איז געווען אַ גוטער יונג און האָט בעדרע חברה-לייט צוגעפיהרט [צום] טיש.

זיי האָבען זיך געזעצט אויף [...] הילצערנער באַנק.

דער הייצער האָט אַרויסגענו[מען] ברויט און וואורשט.

— מיר זעהען, אַז איהר זענט אַ [גוטער] מענש, — האָט רינגאַרט געזאָגט, מיר האָבען גערעכענט, אַז טרעפען אונז דאָ, וועט איהר רופען פּאָליציי.

— ניין, איך האָב נישט ליב [די] פּאָליציי! — האָט ניקעל אַ שאָקעל געט[אָן] מיט'ן קאָפּ, — איך בין אַ הייצער [אויף] דער באַהן-ליניע וואַרשא—לאָדז. [...] עלף אַ זייגער מוז איך זיין אויפ'ן [...] קאָמאָטיוו, איך פערטרעט אַ קראַנ[קען] קאָלעגע.

— איהר פאָרט קיין לאָדז? — [האָט] פלעק געפרעגט.

— יאָ.

— וואָלט איך געקענט מיט איי[ך] פאָהרען.

— איך וועל אַ טראַכט טון דערוועג[ען] מעגליך, אָבער געדענקט: אַ טובה פאַר טובה.

— איך האָב אָבער נישט קיין [...] גראָשען, — האָט פלעק געזאָגט.

(דאָס ווייטערע קומט)

דאָס בלוטיגע געשעהעניש אויף קראָטקאַ 8

ווער איז דער יונג. פריזיער, וואָס האָט געשאָסן אויפ'ן שנײַדער?

...ווענן בלוטיגען געשעהעניש פּנים
...טעדער אויף קראָטקאַ 8 יונגן גע־
...עלדעט פאָלגנדע פּרטים:
... מיט עטליכע וואָכען צוריק איז גע־
...מען צום מענער־שנײַדער מאיר גני־
...מאַן אַנ'אונבעקאַנטער יונגערמאַן, אַ
...רוזיער, וועלכער האָט זיך באַשטעלט
...אַנצוג. בעת אָפּגעבן די סחורה איז [illegible]
...נצוג אין ניט אָפּגערעדט [illegible]
...רויך פון געגעלד. [illegible]
...איז שפּעטער געקומען צו אַ שטרײַט
...ווישן שנײַדער און דעם קליענט. גני־
...מאַן האָט געוואָלט 120 זל. מלאכה־
...געלד און דער קליענט האָט ערקלערט,
...ן אַזאַ הויכן פרײַז וועט ער ניט
...געבען.
... מאָנטאַג אויף דער נאַכט האָט מען
...נגעקלונגען צו מאיר גנימאַנ'ען. די
...נסט האָט געעפנט, און דער וואוי־
...ג איז אַרײַן דער זעלבער פריזיער און

ער האָט זיך געווענדעט צום שנײַדער מיט דער פראַגע, צי ער וועט אים אַרויסגעבן דעם אַנצוג? דיות גנימאַן האָט אים געגעבן אַנ'אָפּזאָגנדען ענטפער, האָט דער פריזיער אָנגעהויבען דראָהען דעם שנײַדער, אַז „ס'וועט אים טײַערער קאָסטען". נאָך אַ פּאָר שאַרפע ווערטער איז געקומען צו אַ געשלעג; און בעת מעשה האָט דער קליענט אַרויסגעכאַפּט אַ רעוואָלווער. גנימאַן האָט, אַ שטאַרק דערשראָקענער, זיך געלאָזט לויפן אין די ווײַטערדיגע צימערן. דער אָנפאַלער האָט אים נאָכגעיאָגט, ס'איז געקומען צו אַ געשלעג און ס'זענען געפאַלן שאָסן.

אויפ'ן אָפּהילך פון די שאָסן איז אַרײַנגעלאָפן די דינסט, וועלכע האָט שוין געטראָפן גנימאַנ'ען ליגן אויף דער פּאָדלאָגע אין אַ טײַך בלוט. זי האָט געמאַכט אַ געוואַלד. ס'זענען זיך צונויפגעלאָפן שכנים. דער ערשטער איז אָנגעקומען דעם הויז־וועכטער'ס זוהן, דער 20־יעהריגער סטעפאַן מאַמישעווסקי. זעהענדיג פאַר זיך אַ פרעמדן מיט אַ רויכנדען רעוואָלווער אין האַנד האָט מאַמישעווסקי זיך צוריקגעצויגען. ער איז אַרוים אויף די טרעפּ, וואו ער האָט שוין געטראָפן זײַן פאָטער און ברודער. אין זעלבן מאָמענט זענען אָבער געפאַלן נײַע שאָסן און מאַמישעווסקי איז אַרײַנגעטראָגן געוואָרען אין גנימאַנ'ס וואוינונג אַ פערוואונדעטער.

„פּאַגאָטאָוויע" האָט גנימאַנ'ען און מאַמישעווסקי'ן אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל.

די אַלאַרמירטע פּאָליציי האָט געפונען אין גנימאַנ'ס דירה דעם פערברעכער און מען האָט אים אָפּגעפיהרט אין נאָהענטן קאָמיסאַריאַט.

בעת'ן פערהער האָט דער אַרעסטירטער פריזיער זיך אויסלעגיטימירט מיט דרײַ נעמען. אָבער אַלע דרײַ נעמען האָבען זיך אַרויסגעוויזען פאַר פאַלש.

ערשט נעכטן פריה איז פעסטגעשטעלט געוואָרען זײַן אמת'ער נאָמען: ישעיה קולינסקי פון פּאָמאַרסקאַ 117.

נעכטן בײַטאָג איז איבער מאיר גנימאַנ'ען דורכגעפיהרט געוואָרען אַנ'אָפּעראַציע. ס'איז אַרויסגענומען געוואָרען אַ קויל פון זײַן לינקער זײַט. זײַן געזונט־צושטאַנד איז ניט געפעהרליך.

* * *

(§) לויט אַנ'אַנדער נוסח, האָט קולינסקי ניט געשאָסן אין גנימאַנ'ען. נאָר ווען מאַמישעווסקי האָט געוואָלט אַרויסרײַסן פון קולינסקי'ס האַנד דעם רעוואָלווער, מיט וועלכן ער האָט געדראָהט, איז אומגערוכט געפאַלן אַ שאָס.

די אויספאָרשונג ווערט געפיהרט, כדי פעסטצושטעלן, צי קולינסקי האָט בכיון געשאָסן, אָדער דער שאָס איז געפאַלען בעת'ן אַמפּערן זיך מיט מאַמישעווסקי'ן.

ס'איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז קולינסקי האָט שטאַרק צובינטע הענד און בײַלען אויפ'ן גאַנצן קערפּער. [illegible] די אַרומיגע זאָלן אים האָבן בעת מעשה שטאַרק צובוימען און צושלאָגן.

דערפון איז צו דרינגען, אַז פאַר'ן שאָס איז פאָרגעקומען אַ רעכטע געשלעג.

היי־יאָריגער פּורים אין לאָדז

דאָס שעהנע וועטער האָט אויפגעהײַטערט די יודישע בעפעלקערונג, מען האָט פערגעסען אין קריזיס און זיך משׂמח געווען טאַקי, ווי אין פּורים

...אַפילו אין פרעהליכן פּורים האָט זיך ...געלאָזט שפּירן דער קריזיס. אמת, מ'האָט געקויפט טאָרטן, (נאָכמעהר ...אָרטלעך) און אַנדערע מתנות, אָבער ...לין איז געקויפט געוואָרען נאָר קנאַפּער, אָט אַזוי פון יוצא ווענען. די מתנות און שלח־מנות'ן, וואָס זענען געשיקט געוואָרען, זענען געבוירען געוואָרען בעל־ברכי: מ'איז דאָך פאַרט ...דען. ס'האָט זיך אויך ווינציגער ווי אין פריהערדיגע יאָהרען „געזויהמ־ט" אין די ווײַן־געשעפטן. אַלץ איז געקויפט געוואָרען בצמצום. אָרימע יודישע קינדער האָבן איבערפולט די גאַסען, אָנגעריסענע, פערמאַסקירטע און פערשלעפּטע, אפּי אויסצוזינגען אַ פּאָר גראָשען, באַדאַי מען זאָל זיי נאָכדעם אַרויסוואַרפן.

אָבער צוליב'ן שעהנעם וועטער צוליב דער ערב־פרוהלינג זון וואָס האָט אַזוי ...דיג געוואָרעמט און מבשׂר געווען דעם אָנקום פון „זמן חרותנו" איז דער יודישער עולם געוואָרען האָפעניגער און האָפענונגס־פולער און מען האָט ווי אונגאַנצען פאַרגעסן אין ביטערן קריזיס.

האָט זיך טאַקע די בעוועגונג אין גאַס נאָכמיטאָג פערדרײַפאַכט. יודען אין יום־טוב'דיגע בגדים זענען געלאָפן פערשמײַעטע, בעל הבית'טעס מיט אײַנגעקויפטע גאָש וואַרע, פּאָמעראַנצען, נוס און די אַלע אַרטיקלען פון וועלכע אין מיטעלע יודישע הײַזער ווערען צונויפגעשטעלט „משלוח מנות'ן, האָבען געאײַלט אַרום אין יודישע יונגעלײַט אין אָרימע אָבער רײַנע און אויסגעפּוצטע יום־טוב'דיגע בגדים האָבן געטראָגען פערדעקטע קלאָשען מיט כל טוב אויף די אָנגעוויזענע אַדרעסן.

צו אָוונד צו האָבן די יודישע „משלוח מנות" טרעגער מיט זײַער פרעהליכע און זיכערע אַטלעטישע טריט אָנגעפילט די גאַסן און די שטימונג איז געוואָרען אַזוי פּורים'דיג טאַקי, ווי אין פּסוק שטעהט: „ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר" — כאָטש אויף אַ פּאָר שעה פערגעסן אינ'ם ביטערן קריזיס.

די כאַראַקטעריסטיק פּנ'ם היי־יעהריגען פּורים אין לאָדז וואָלט ניט געווען גאַנץ, ווען מיר זאָלן ניט צוגעבען, אַז יודישע אָרימע לײַט האָבען ניט קשה'דיג פערדינט מיט'ן פונאַנדערטראָגען שלח־מנות'ן בײַ פערמעגליכע יודען. דערצו האָט זיכער מיטגעהאָלפען דער רוף פון „לאָדזער טאָגעבלאַט" און נאָך מעהר פון „אסתר תענית" א. נ. בויקאָט... אויף יודישע שלח־מנות טרעגער, וואָס מיר האָבען די יודישע בעפעלקערונג גערופן ניט אָפּצושטעהן פּנ'ם מנהג — פון דור דורות צו דערפרעהען יודישע אָרימע לײַט מיט מתנות און ניט צו בערויבען זיי פּנ'ם ביסען דורך פערטוישען זיי מיט קריסטליכע שלח מנות טרעגער.

—=0§0=—

אויספלוג פון וואַרשאַווער וועטערינאַרן אין לאָדז

(מ) אין לאָדז האָט געוויילט אַנ'אויספלוג פון 53 סטודענטען פון דער וועטערינאַר־אָפּטיילונג בײַם וואַרשאַווער אוניווערזיטעט. זיי האָבען בעזוכט בײַדע שטאָטישע שעכט הײַזער, דעם בהמות־מאַרק, די באַקטעריאָלאָגישע סטאַציע צו אונטערזוכען פלייש און די עקספּאָרט־זאַלצעריי פון שינקעס.

יודיש פאָלקס־טעאַטער זגערזשער 17 טעלעפאָן 193-03
אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאַן
מיט אַנטייל פון דער ניי־אַנגאַזשירטער סוברעטין
רעגינאַ בוימאַן, בעוואוסטער אַרטיסט **מ. דראַנאָוו,** בעקאַנטער אַרטיסט **ה. באַלבירסקי** און **י. טופּמאַן.**
הײַנט מיטוואָך, ד. 4. מערץ 9 אָוונד פּרעמיערע!
צום ערשטען מאָל אין לאָדז! נ יי ע ס! סענסאַציאָנעל!
„טויט־שטראָף"
אין 3 אַקטען מיט עפּילאָג פון סיגעל
צום שלוס אַ קאָנצערט אָפּטיילונג עס נעמט אַנטייל רעגינאַ בוימאַן, ר. ראָזענצווייג, ה. באַלבירסקי, ס. גאָלדבערג, ש. פּאַסטעל.
ס'נעמט אַנטייל פרויען: בעזמאַן, בוימאַן, פּאָדערמאַן, טופּמאַן, ראָזענצווייג. מענער: באַלבירסקי, גוטמאַן, גאָלדבערג, דראַנאָוו, טופּמאַן, נייהויז, פּאַלאַנסקי, פּאַסטעל. טעכנישער לייטער: ק. גוטמאַן, סופלער: וו. נייהויז, אַדמיניסטראַטאָר: נ. גאָלדשטיין.
דער זאַל איז געהייצט. בילעטען צו בעקומען אין קאַסע פון פאָלקס־טעאַטער.

8־טונג!
דאָס
לאָדזער טאָגעבלאַט
בעקומט מען מעגליך 6 אַ זייגער פריה
אין אַלע באַהן־קיאָסקען
(„Ruch")

בעראַטונג פון קליינהענדלער וועגען די קהלה־וואַהלען

זונטאָג אָוונד איז פאָרגעקומען אַ גרויסע בעראַטונג פון קליינהענדלער און צוזאַמענהאַנג מיט די פאָרשטעהענדע קהלה־וואַהלען. צו דער זיצונג זענען געקומען פאָרשטעהער פון אַלע פעראײַנען און פון אַלע ענגעשליכע פּלעצער ווי גײַער'ס מאַרק, שײַבלער'ס מאַרק, באַלוטער פּלאַץ, גרינעם מאַרק פּלאַץ פון ווסכאָדניאַ, שאַכער־מאַ"ק און אײַניגע פערשידענע אינסטיטוציעס. ה' קורשבוים רעפערירט וועגען די פאָרשטעהענדע קהלה־וואַהלען. עס ענטוויקעלט זיך אַ גרויסע דיסקוסיע, אין וועלכער עס נעמען אָנטייל די ה"ה מינץ, פוידלער, ניטקע ראָזענבערג און אַנד.

צום סוף ווערט געוועהלט אַ וואַהל־קאָמיטעט פון פאָלגענדע ה"ה: פּרעזעס מנחם קורשבוים, וויצע פּרעזעס קרייצבערג, סעקרעטאַר יאַרקעוויטש, קאַסירער מינץ און קאָצאָווסקי, פוידלער, ליפּשיץ, זאַמבערג, וויסבערג, שפּיזער, קריגער, בראַנד, ווינטרויב, קאַמינסקי, פּאַס, ווינחאָווסקי, זשאַק, ראָטענבערג, פעלדשטיין.

עס איז בעשלאָסען געוואָרען אײַנצולאַדענען אויף אַ צווײַטן קאָנפערענץ די איבריגע קליינהענדלער פעראײַנען און גרופּען.

ראַדיאָ־פּראָגראַם

מיטוואָך 4 מערץ

לאָדז (233,8) 11,58 שעה־צייכען 12.05 גראַמאָפאָן־מוזיק 1.15 פאָרלעזונג פון טעגליכען פּראָגראַם ווי אויך קינאָ און טעאַטער רעפּערטואַר 3.50 ראַדיאָ כראָניק פון וואַרשע, 4.15 פּראָגראַם פאַר קינדער 4.45 גראַמאָפאָן מוזיק פון וואַרשע 5.15 פאָרטראַג פון קאַטאָוויץ 5.45 קאָנצערט פון וואַרשע 6.45 פאַרשידענעס 7.10 קאָמוניקאַט פון דער לאָדזער האַנדעלס קאַמער און פאָרלעזונג פון פּראָגראַם אויפ'ן נעכסטען טאָג 7.25 גראַמאָפאָן מוזיק (טר. פון וואַרשע 7.40 ראַדיאָ פּרעסע זשורנאַל פון וואַרשע — 8 איבערזיכט פון די נייסטע ביכער 8.15 מוזיקאַלישער פעליעטאָן 8.20 סאָליסטען קאָנצערט 10 פעליעטאָן 10.15 גראַמאָפאָן מוזיק פון וואַרשע 10.35 מעטעראָלאָגישער, „פּ.אַ.ט." אַ פּאָליציי און ספּאָרט קאָמוניקאַטען ווי אויך טאַנץ מוזיק פון וואַרשע.

דאָנערשטאָג 5 מערץ

לאָדז (233,8) 11,58 שעה־צייכען פאָרלעזונג פון טעגליכען פּראָגראַם ווי אויך קינאָ און טעאַטער רעפּערטואַר 12.10 גראַמאָפאָן מוזיק 12.35 שול קאָנצערט — אין פר. שאָפּונגען פון בעטהאָווען אין מאָצאַרט 3.35 קאָמוניקאַט פון דער ליגע פאַר לופט אין געגען גאַז אָנגריפען טר. פון וואַרשע) 3 50 פאָרטראַג פון קראָקאָ „עספּעראַנטאָ איבער'ן אָצעאַן" 4.15 גראַמ. מוזיק פון וואַרשע 5.15 פאָרטראַג פון וואַרשע 5.45 קאָנצערט פון וואַרשע 6.45 פאַרשידענעס, 7,10 קאָמוניקאַט פון דער לאָדזער האַנדעלס קאַמער און פאָרלעזונג פון פּראָגראַם אויפן נעכסטען טאָג 7.25 גראַמ. מוזיק 7.40 ראַדיאָ פּרעסע זשורנאַל פון וואַרשע — 8 פעליעטאָן 8.15 ראַדיאָ טעכנישער שמועס פון וואַרשע — 10 האָרך שפּיל פון וואַרשע „אַ פריהשטיק פון פערליבטע" 10.45 „פּ. אַ. ט." מעטעאָראָלאָגישער, פּאָליציי, און ספּאָרט קאָמוניקאַטען, ווי אויך טאַנץ מוזיק פון וואַרשע.

לעזט און אַבאָנירט דאָס „לאָדזער טאָגעבלאַט"

טעאַטער און קונסט

הײַנט נחומ'ל עפּשטיינס קאָנצערט אין פילהאַרמאָניע

נחומ'ל עפּשטיין, דער 7 יעהריגער חזן האָט אײַנגענומען בײַ אונז לאָדז. דער וועלכער האָט איהם ניט געהערט נאָר געלעזען וואָס די צײַטונגען שרײַבען וועגען איהם, ווייס דאָס הײַנט 9 אָוונד מוז ער געהן אין דער פילהאַרמאָניע הערען נחומ'ל עפּשטיינ'ס לעצטען קאָנצערט פון אונזער שטאָט.

ווער עס האָט זיך נאָך ניט בעזאָרגט מיט בילעטען, קען זיי נאָך בעקומען הײַנט אַ גאַנצען טאָג אין דער קאַסע פון פילהאַרמאָניע.

הײַנטיגער קאָנצערט פון חיה'לע גראָבער פאַר שול־קינדער

הײַנט האַלב 4 נאָכמיטאָג קומט פאָר אין „פילהאַרמאָניע", זאַל אַ גרויסער קאָנצערט פון חיה'לע גראָבער. דער רעפּערטואַר וועט דאָס מאָל בעשטעהן פון קינדער־מעשה'לעך, קינדער־לידער און סצענקעס פון קינדער־לעבען, מיט דעם הײַנטיגען קאָנצערט געזעגנט זיך שוין די קינסטלערין מיט די יודישע שול־קינדער אין אונזער שטאָט.

„דאָס האַרץ פון זינגער" סענסאַציאָנעלער פילם אין „ספּלענדיד"

אין קינאָ „ספּלענדיד" ווערט איצט דעמאָנסטרירט מיט גרויס ערפאָלג דער שלאָגער פון די אייראָפּעאישע און אַמעריקאַנישע עקראַנען „דאָס האַרץ פון אַ זינגער". די הויפּט־ראָלע פיהרט אויס דער אונפערגלײַכליכער יודישער אַקטיאָר אַל דזשאָלסאָן, וועלכער איז דעם קינאָ־עולם גוט בעקאַנט פון בעריהמטען פילם „דער זינגענדער נאַר". די גאַנצע אייראָפּעאישע קריטיק רופט זיך אָפּ מיט גרויס בעגײַסטערונג וועגען דזשאָלסאָנ'ס נײַעם פילם. וואו עס שפּילט אויך דאָס וואונדער קינד סאַנני באָי און ריהרט די צושויער ביז טרעהרען.

—:0:—

פאָרלעזונג וועגען אויגען־היגיענע

(מ) לויט דער איניציאַטיוו פון דער פּראָפּאַגאַנדע־סעקציע בײַ דער שטאָטישער געזונדהייטס־אָפּטיילונג וועט שבת אָוונד ד"ר שווייג האַלטען אין דער דײַטשער שפּראַך אַ פאָרלעזונג וועגען „היגיענע פון די אויגען" אין לאָקאַל פון דער דײַטשער סאָציאַליסטישער אַרבייטס־פּאַרטיי (פּיעטרקאָווער 109).

צוויי זעלבסטמאָרדען צוליב נויט

(ד) אויף פּעטער־גאַס 15 האָט דער 31־יעהריגער אויגוסט ריכטער זיך פערסמ'ט מיט אַמאָניאַק. די סבה פון זעלבסטמאָרד איז אַרבייטסלאָזיגקייט.

די דינסטמיידעל און אַרבייטסלאָזע סטעפאַניאַ מאַטושעווסקאַ האָט אויף פּושאַזאַווא 17 זיך פערסמ'ט מיט אַ גרויסע דאָזע יאָדינע.

לוין־רעדוקציע פון 10 פּראָצענט אין אָזאָרקאָוו

(ד) צוליב לוין־רעדוקציע פון 10 ביז 20 פּראָצענט האָט מיט אַ פּאָר טעג צוריק אויסגעבראָכן אַ שטרײַק אין אײַניגע אָזאָרקאָווער האַנד־וועבערײַען. נעכטען איז דער שטרײַק ליקווידירט געוואָרען. די אַרבייטער האָבן מסכים געווען אויף אַ לוין־רעדוקציע פון 10 פּראָצענט.

פערשאָלטען בלוט

גרויסער שפּאַנענדער ראָמאַן פון דער הײַנטיגער צײַט

(166 פאָרטזעצונג)

— און דאָך האָב איך עס געטון. איך מײַן, אַז דו וואָלסט מיר געגעבן גערעכט, ווען דו וואָלסט געהערט, וואָס דאָס שטוב־מיידעל פון דער גרעפין אַדעלאַ האָט דערצעהלט דעם אַלטען דינער פון גראַף.

— רעד. דו מאַכסט מיך נײַגעריג. — איז דאַראַ צוגעשטאַנען.

— דו וועסט דיך דערשרעקן. איך בעט דיך, דאַראַ, צו זײַן גרייט צו הערען דאָס ערגסטע. די גרעפין אַדעלאַ איז אַ שווינדלערין און אַ פאַלשע אויסגעלאַסענע פרוי.

— בעווײַזען! גיב בעווײַזען! — האָט דאַראַ אויסגערופען.

— דו קריגסט זיי. די גרעפין האָט געהאַט אינטימע בעציהונגען מיט דעם זוהן פון וואַלד־אויפזעהער בוימאַן.

דאַראַ האָט אַ ציטער געטון. זי האָט געוואָרפען צעחוש'טע בליקען אויף דעם ברודער'ס פּנים און איהר ברוסט האָט זיך שטורמיש בעוועגט אַרויף און אַראָפּ.

— הערבערט, דאָס איז אַ בלבול! — האָט זי מיט אַ ציטערענדיגער שטים אַ זאָג געטון.

— לײַדער איז עס אמת. די גרעפין אַדעלאַ איז זיך בײַנאַכט צונויפגעקומען אין וואַלד מיט דעם יעגער פעליקס בוימאַן. לײַדענשאַפטליכע ליבעס־בעציהונגען האָבען זיי בײַדע פעראייניגט.

— ליבעס־בעציהונגען. די גרעפין און אַ יעגער־יונג! הערבערט, דאָס איז דאָך ניט מעגליך.

— איך גיב דיר מײַן וואָרט, אַז עס איז אַזוי.

— האָסטו אַנדערע בעווײַזען, ווי אַ חוץ די פּלאַפּלערײַען פון די דינער?

— איך האָב נאָך אַנ'עדות. — האָט דער באַראָן ערקלערט.

— ווער איז עס?

— גראַף גענק.

— אַ, גענק? ער איז דאָך אײַגענטליך געווען דײַן ריוואַל, הערבערט. פערגעס עס ניט. ער האָט, אפשר, פון אײַגענליבע בעשמוצט אַדעלאַ'ן.

— בעליידיג ניט דעם ערליכען גראַף גענק, דאַראַ! גראַף גענק איז געווען אַנ'עדות פון אַ ראַנדעוואו צווישען דער גרעפין און דער יעגער, — האָט הערבערט זיך אָנגערופען.

— גאָט מײַנער. איך קען עס ניט גלייבען.

— גראַף גענק האָט מיר געגעבען זײַן וואָרט, אַז זינד יענעם מאָמענט איז ער מעהר ניט געווען אין דער ווילע פון די רײַנפעלד'ס. ער פעראַכטעט אָבער די דאָזיגע אַדעלאַ, וואָס לעגט אַזוי וועניג אַכט אויף איהר עהרע און לעבט מיט אַ דינער פון איהר פאָטער.

די באַראָנעסע האָט שווער בעצויגען דעם אָטעם. אויך זי איז געוואָרען בלאַס, ווי אַ מת און איהרע אויגען האָבען מיט אַנ'אויסדרוק פון שרעק געקוקט אויף דער פּאָדלאָגע.

— איצט ווייסטו, פאַרוואָס איך האָב מיך צוריקגעצויגען פון דער גרעפין אַדעלאַ? איצט, גלויב איך, וועסט אויך פערשטעהן, פאַרוואָס איך האָב מיך געפיהלט אַזוי שטאַרק געטראָפען, ווען איך האָב געזעהען, ווי ליבעסווירדיג דו האָסט אויפגענומען די קאָמפּלימענטען פון אַדעלאַ'ס ברודער. עס טוט מיר זעהר לייד, וואָס איך פערשאַף דיר עגמת נפש, אָבער דו טאָרסט ניט ווערען דער קרבן פון אַ לייכטזיניגען מאַן.

— גענוג, הערבערט! דו האָסט אפשר אַ סיבה צו פעראַכטען די גרעפין אַדעלאַ, אָבער דו האָסט ניט קיין שום גרונד אַראָפּצוזעצען עדגאַר'ן אין מײַנע אויגען. — האָט דאַראַ אַ בעליידיגטע אויסגערופען.

— אַ, שוועסטער, ווען עס זאָל אַזוי זײַן, וואָלט איך געדאַנקט גאָט. אָבער לײַדער איז עס אַנדערש, דו קענסט לײַדער ניט דעם גראַף עדגאַר. איך מוז דיר זאָגען, אַז ער איז דער לייכטזיניגסטער מענש, וועלכען איך קען בפרט אין בעצוג צו פרויען. איך שטעל מיר פאָר, וויפיל הערצער פון לייכטזיניגע מיידלעך ער האָט שוין צובראָכען.

— גענוג! גענוג! אויב דו קענסט ניט ברענגען קיין בעווײַזען, דאַרפסטו אויפהערען! — האָט דאַראַ אויסגערופען מיט צאָרן און איהרע אויגען האָבען אויפגעבליצט.

— בעווײַזען? חם. דערווײַל קען איך דיר נאָך ניט געבען אַזעלכע בעווײַזען, ווי דו פערלאַנגסט, אָבער עס וועט מיר, גלויב איך, זײַן גאַנץ לײַכט, דיך צו איבערצײַגען, אַז גראַף עדגאַר איז ניט ווערט דײַן ליבע און דײַן האַנד.

— הערבערט צושטער ניט אונזער פרײַנדשאַפט. מיר זענען שטענדיג געווען אײַן האַרץ און אײַן נשמה. וואָס דיר האָט וועה געטון, האָט מיר אויך וועה געטון, וואָס דיך האָט געפרעהט, האָט מיך אויך געפרעהט, איצט אָבער צושטערסטו מיט אײַנמאָל אונזער ליבע. ווייסטו, וואָס דו האָסט איצט געטון?

דער יונגערמאַן האָט זיך צוריקגעצויגען. זײַן בליק האָט געלויכטען מיט מיטלייד צו דער שוועסטער.

— אָרימע דאַראַ, ווען אונזער ליבע, אונזער שלום ווערט צושטערט, בין איך ניט שולדיג.

— נײַן, דו ביזט עס יאָ. האָסטו ניט בעמערקט, ווי גליקליך איך בין געווען טראַכטענדיג, אַז עדגאַר האָט מיך ליב? פאַרוואָס האָסטו מיר געוואָלט צושטערן דאָס דאָזיגע גליק? ברענג מיר צוערשט בעווײַזען, אַז עדגאַר איז ניט ווערט מײַן ליבע — און מיר וועלען רעדען דערוועגען. איצט אָבער, הערבערט, זאָלסטו ניט זײַן בייז, אויב איך וועל דיך בעטען, דו זאָלסט אויפהערען צו רעדען. איך פיהל, אַז איך האָב עדגאַר'ן אויפריכטיג און אמת'דיג ליב און אַנ'אַנדער געפיהל זאָגט מיר, אַז אויך עדגאַר איז מיט מיר אויפריכטיג.

(פאָרטזעצונג קומט).

וואס קומט איצט פאר אין שפאניען

(ענדע פון זייט 3)

נער רעאקציע, וועט אונז שטעהן אן דער שפיץ פון א רעפובליק? ניטשער בעוועגונג און זיך סאלודארין? און מיט דעם רעוואלוציאנערישען אויפשטאנד פון פראנקא? און מארא, דער זיין פון אנ'אויפגעקומענעם טשועמא, ג.ש. ניט דער אייגענער. די שפאנישע העכערע קלאסען, האבען צופיל חיים בלויז ניט קאסטען ... פדי זיי זאלען ניט זיכען נעהן צו עקסטרעמען דעם קעניג'ס

קרוין און קאנמאל ניט נעווען אזוי און געפאהר, ווי איצט. און עס איז גאנץ קונדיש צו דערציהלען בבא-מעשיות פון א באלשעוויסטישער בעוועגונג, ווי איינציגע צייטונגען טוען דאס. קיין פאלק איז ניט אזוי אונדיווידואליסטיש, אזוי אנארכיסטיש, קען מען זאגען, ווי די שפאנער און ווי קומען זיי צו קאלעקטיוויזם?...

דאס ערוואכען פון נייעם לוזעראליזב האט ווידער אמאל ארויפגעבראכט די פראגע פון די „שפאניער אהן א פאטער לאנד". די שפאניער פיהלען זיך ניט היימליך, זייער ממבע (די פעזעטא) פאלט, זייער עקאנאמיש לעבען איז גע-שלאגען (אייגענטליך ניט מעהר, ווי און אנדערע לענדער) הויפט מען ווידער אמאל אן צו רעדען וועגען דעם צוריק-קעהר פון יודען. מיט א קורצער צייט צוריק האט זיך און מאדריד נעפענען מיט בארצד א יודישע שוהל פאר אונ-רע פאר צעהנדליג יודען, וועלכע ווארט אויסגעהאלטען אויף דער הצלה גן ה' בויער, אנ'עלזאסער יוד, א באנק.ר, וואס שטעהט נאהענט צום קעניגליכען הויף זיין טאכטער איז א קאמערדאמע בוי דער קעניגין). דערביי האט מען אפי-

ציעל און פעטערליך ערקלערט, אז דאס אלטע געזעץ פון „גירוש שפאניע" האט שוין לאנג פערלוירען זיין קראפט. און סאלאניקי, וואו יודען ליידען עקא-נאמיש און גייסטיג צולב דער גריכי-שער קאנקורענץ, הערט מען ווידער אמאל פראפאגאנדע פון א „צוריקקעהר קיין שפאניע".

ביי יודען ווידער איז די פראגע שוין ניט מעהר קיין נאציאנאל-רעליגיעזע (דער חרם געגען שפאניען שפילט דער-ביי א קנאפע ראלע) נאר אנ'עקאנאמי-שע. אויס, וועו אין לאנד נאך דעם אנדערן פערמאכען די טויערן פאר אי-מיגראציע, איז די פראגע פון א יודי-שער אימיגראציע קיין שפאניען, פאר-טוגאל און זייערע קאלאניעס מעהר

ערנסט ווי אמאל. און שפאניען ווערט איצט בעשלאסען א ריזיגע אונטערנעה-מונג, וועלכע איז בעשטימט צו שפילען א וויכטיגע ראלע און דער צוקונפטיגער עקאנאמישער ענטוויקלונג פון לאנד. א פראנצויזישער אינזשעניער, דושענעמאא, האט אויסגעארבייט א פלאן, ווי אזוי צו גראבען א טונעל אונטער דעם שמאלען האלם פון ים גיבראלטאר. דער טונעל וועט זיך אנהייבען ניט ווייט פון טא-ריפא, אויפ'ן שפאנישען ברעג, און וועט פיהרען דורך א וועג פון צוועלף קילא-מעטער אונטער'ן וואסער ביז צו פונטא פאלאמאס, ניט ווייט פון צעאמא, א שפאנישע פעסטונג און מאראקא. די גאנצע אונטערנעמונג דארף קאסטען ניט מעהר ווי דריי הונדערט מיליאן

בעזעטאס (ארום 40 מיליאן דאלאר) און וועט פערבינדען גאנץ אפריקא מיט דעם סוחאן און ביז צו עגיפטען און פאלעסטינא דורך דעם ברעג פון צפון ווייט מיט אייראפא. דרום-שפאניען וועט אזוי ווידער אמאל ווערען א צענטער פון וועלט-פערקעהר און פון וועלט-טראנ-זיט-האנדעל. דעמאלט וועט שפאניען קענען ארויס פון איהר קליינשטעטעל-דיגער אומבעוועגליכקייט און דערגריי-כען א וועלט-בעדייטונג; דעמאלט וועלען זיך עפענען נייע פערספעקטיווען פון קענען „מאכען א לעבען" און דעם לאנד פערשלאפענעם פירענעאישען האלב-אינזעל. די פראגע שטעהט יעדענפאלס אויף דער טאג-אָרדנונג.

—=0§0=—

Pensjonat i Internat
dla dzieci i młodzieży
„BAJKA"
EWY WOLRAUCHOWEJ
OTWOCK Gliniecka 7, willa Jasna **Tel. 128**
(w pobliżu Śródborowa)

נעהמט אויף אן אין ווינטער-סעזאן דערוואקסענע, ווי אויך פערזאנען, וועלכע דארפען זיך געפינען אויף דיעטע (צוקער-ליידענדע, א. ד. גל.). דער פענסיאנאט געפינט זיך אין א 4-מארגיגען וואלד. די ווילע איז א געמויערטע און בעזיצט אלע מא-דערנסטע איינריכטונגען: צענטראל-בעהייצונג, ראדיא, טעלעפאן, באדעצימער, ווארים- און קאלט וואסער.

גרויסע און זוניגע צימערן — די פרייזען זענען נידריגע

בעשטעלונגען ווערען אויך אנגענומען דורך דעם טעלעפאן.

בעמ.: פאר רעקאנוואלעסצענטען א ספּעציעלע ענטשפרעכענדע דיעטע.

Komplet Freblowski

prowadzony w języku **polskim i hebrajskim** zdrze pierwszorzędną freblankę, został otwarty. Ogólne kierownictwo spoczywa w ręku

p. **Sulamity Poznańskiej**

(byłej klerow. szkoły języków i nauk handlowych)

Zapisy przyjmuje kancelarja od 9—1 p. p.

S. Poznańska, ul. Magistracka № 20.

UWAGA: Rutynowana nauczycielka udziela lekcyj gry fortepianowej. Pianino na miejscu.

Dr. M. GOLDFARB
זאוואדזקא 18, טעל. 15-193
הויט, האר און געשלעכטס-קראנקהייטען

Dr. A. Mazur
וסכאדניא 67, טעל. 166-01 — נעמט אן פון 10 — 1.30 און פון 4 — 6 אוונד

Dr. Wołkowyski
האט זיך איבערגעצויגען אויף
צעגיעלניאנא 36
טעלעפאן 216-90
ספעציאל-ארצט פאר הויט ווענערישע קראנק-הייטען און מענער-שוואכע. אלע-ארט אנאליזע בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראלען.
נעמט אן פון 9—2, און פון 5—9 אוונד.
זונטאג ווארטע-זאל פאר פרויען.

Dr. Niewiażski
צוריקגעקערט
ספעציאליסט
פאר סיפיליס, טריפער און מענער-שוואכע
בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען
אוי עלעקטרא-טעראפיע אנאליזען.
פאר דאמען ספּעציעלער ווארטע-זאל.
אנדזשעיא 5 טעל. 159-40
נעמט אן פון 8 ביז 11 פריה, און פון 5—9 אוו.
זונטאג פון 9 ביז 1 א זייגער נאכמיטאג.

Dr. med H. Różaner
ספּעציאליסט פון הויט- און ווענערישע קראנקהייטען און קינדערלאזיגקייט
צוריקגעקערט
נארוטאוויטשא 9, טעל. 128-08
נעהמט אן פון 8—10, 5—8 אוונד
א ספעציעלער ווארטע-זאל פאר פרויען.

Dr. Med. E. Reicher
ספעציאל ארצט
פאר הויט האר און ווענערישע קראנקהייטען
דיאטערמיע-בעהאנדלונג און עלעקטרא-טעראפיע
פאלודניאווא 28 טעל. 201-93. נעמט אן פון 8—11 פריה און 5—9 אוונד. זונטאג פון 1—2 מיטאג.
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע פרייזען

Dr. med. H. Karaś
אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען
זגיערזשער 16
נעהמט אן פון 11 ביז 1 און פון 3 ביז 7 אוונד

פוילישע שפראך
ווערט ערלערנט גרינדליך דורך א קורצער צייט
חככאדניא 29, וו. 3.

לערנט און אבאנירט דאס „לאדזשער טאגעבלאט"

Syndyk ostateczny mary upadłości firmy „Łódzka Łuszczarnia wł. I. B. Żytnicki" ogłasza, że ma do sprzedania urządzenia łuszczarni i kaszarni w Łodzi przy ul. Św. Jakóba № 16. Oferty do dnia 14 marca r. b. włącznie należy składać do kancelarji adwokata Bolesława Jasińskiego przy ul. Piotrkowskiej 88.

צו אלע
הויז-בעזיצער!

א לאנג-יעהריגער הויז-פערוואלטער נעמט אן צו פיהרען די הויז-ביכער לויט די נייע פער-ארדנונג אויף אייגענע פעראנטווארטליכקייט.

ש. מעלער, אבראמאוויסקיעגא 38
רזשאנדצע פון הויז.
מען קען מיך אויך בעשטעלען בריפליך.

הלא חכמה תקרא ותבונה תתן קולה

אם תקח אמרי ומצותי תצפן אתך, אז תשכן בטח ושאנן, כי הלך בתום ילך בטח ומעקש דרכיו יודע

איבער דעם זאלסטו נאר קומען אין ביורא

פון **ד. מאנעלא**

וואס איז איבערגעטראגען געווארען פון צווייטען הויף אויפ'ן ערשטען הויף פיעטריקאווער 17, לינקע אפיצינע פארטער, טעל. 124-95

וואו עס ווערט פינקטליך ערלעדיגט, געוויסענהאפט געקריבען אלערליי ביטעס: ציווילע, קארנע האנדלאווע, אפעלאציעס, א"וואלאניעס, קלאוזולעס זאבעזפיעטשעניע אויף אלע סטעט אין פוילען, זוכען דירות אין אירזשאנד ראזיעמטשי. ווי אויך איבערזעצונגען אין אלע שפראכען. בעמ.: קלאוזולעס און זאבעזפיע-טשעניעס ווערען ביי מיר ערלעדיגט אין משך פון 24 שעה.

מיט אכטונג **ד. מאנעלא,**
פיעטריקאווער 17, 1-טער הויף

שוין ערשינען דער פעברואר-נומער פון דער לאדזער צייטשריפט פאר ווירטשאפט ליכע, געזעלשאפטליכע און קולטורעלע פראגען

„אילוסטרירטער פוילישער מאנטשעסטער"

אונטער דער רעדאקציע פון **אלי בארוכין** מיט ארטיקלען פון: פראפ. מ. באלאבאן, ד"ר ז. עלענבערג, סטאראסטע אלעקסי רזשעווסקי, אסקאר בערמאן, נ. שפעט, מאגיסטער יוזעף ליטווין, אלי בארוכין, וולאדיסלאוו לאנדסבערג אליא ערענבורג, א. שטיינשניידער, א. ברוי-נער א. א.

דער נומער איז רייך אילוסטרירט.
פרייז 75 גראשען.
צו בעקומען ביי אלע צייטונגס-פערקויפער.

שרייבען שעהן און שנעל

לערנט אויס דער בעריהמטער קאליגראף ל. בערמאן אין 15 לעקציעס. אויך ווערט אויסגעלערנט גוט שרייבען א יודישען בריף אין 15 טעג, אפילו דעם וואס קען גארניט. די עלטער שפילט קיין ראלע ניט.

זאוואדזקא 19 וש. 5

צו וואס ליידען שמערצען פון אדציסקעס,

אז אין 2 טעג קענט איהר זיי בעזייטיגען נוצענדיג פלסטער „ראדיקאל" פרייז 30 גר. אויך קינסטליכער שניי נוצט אויף פערשידענע פערוויילונגען, ווי בעלער חתונות א.ז.וו. א שאכטעל בעניגט אויף 100 טעאנסען פרייז 30 גר. צו בעקומען ביים צייטונג פער-קויפער, ווינער, פיעטריקאווער 10.

אכטונג,
צייטונגס-פערקויפער!

יעדען מאנטאג פון 6—7 אין אווענד דיזשורירט די פערוואלטונג.

יעדער בע'עולה'טער מיטגליד קאן זיך מעלדען אין די אויבען-אנגעוויזענע שעה'ן.

די פערוואלטונג.

ב"ה
בעקאנטמאכונג
וויכטיג נייעס פאר אלע יודען!

צוליב'ן פערלאנג פון פיל יודישע לעזער סימפאטיקער פון ספורי צדיקים האב איך ארויסגעגעבען אויך אויף יודיש די בעשרייבונג פון בעוואוסטען צדיק וקדוש עליון מרן ר' ישכר בער **מראדאשיץ** זצ"ל, וועלכעס רופט זיך ספר „**פועל ישיעות**" וואס איך האב איבערגע-זעצט פון ספר „**נפלאות הסבא קדישא**", וואס איך האב ארויסגע-געבען כדי יעדער יוד זאל קענען לעזען און פערשטעהן די וואונדער-ליכע זאכען, וואס עס איז געטון געווארען דורך דעם א"ר צדיק זי"ע. איך בין זיכער, דאס ווער עס וועט עס לעזען וועט זיך געוויס פער-שאפען אנ'אמת'ן עונג רוחני. גלייכצייטיג בין איך מודיע דאס עס איז נאך ביי מיר צו בעקומען דאס ספר „**נפלאות הסבא קדישא**" מיט ריגאל פאפיר אין א זעהר שענעם בינד צום פרייז 3 זל. פאר א ספר אויך איז ביי מיר צו בעקומען דאס בילד פון דעם זעלבען צדיק וקדוש זי"ע

הצעיר ראובן חיים אלכסנדר בעהמח"ס נפלאות „הסבא קדישא"
טשארניכא לאדז, קאמיעננא 17.

די ספרים זענען אויך צו בעקומען אין די ספרים-סקלאדעס:
ש. שאפירא פולנאצנא 6, **ח. ראטענבערג** נאוואמיעסקא 31 און **י. שלאמאוויטש**, נאוואמיעסקא 16.

קינא
ZACHĘTA
זגיערזשער-גאס 26.

היינט און ווייטערע טעג גרויסער דאפעלט פראגראם

— I —

מעכטיגע דראמע

די פרוי וואס וועט דיך קיינמאל נישט פערגעסען

הויפטראלן: **Iwan Petrowicz i Lil Dagover**

— II —

זעהר ברעהליכע קאמעדיע א. ד.

„דער בונט פון קאוואלירען"

אין דער הויפט-ראל: **Zygfryd Arno**

דער נאהענסטער פראגראם: „מראיכא"

אויסגעצייכנט. ארקעסטער אונטער לייטונג פון י. סטעפאנסקי אנפאנג פון די סעאנסען אין די וואכען טעג 4 א זייגער נאכ-מיטאג. — שבת, זונטאג, און חגאות 12 א זייגער פארמיטאג. ברייזען ערמעסיגטע. דער זאל איז גוט געהייצט.

די שענסטע פאטאגראפישע אויפנאמען

און סאלידע אויספיהרונג איז נאר אין דעם ערשטקל. קונסט - פאטאגראפישע אטעליער

„PARISIEN"

אינהאבער: ה. סראקא, לאדז, פראנציסקאנער № 30

עס ווערען אויסגעפערטיגט אלערליי ארבייטען, וואס אנבעלאנגט צו פאטאגראפיע, צ. ב. רעפראדוקציעס פון מאלער - בילדער, מאשינען-פלענער, ארכיטעקטור, פאבריקס-לאקאלען, אינערן און אויסערן-אויפנאמען, פעראיינס-בילדער, גרופען, בעלער, באנקע-טען, ארטיסטישע קרייזען, אמאטארען-פארשטעלונגען א. אז. וו. אלע אויפנאמען ווערן אויסגעפיהרט דורך מיר פערזענליך. ספעציאליטעט פון פארטרעטען, ווי אויך א גרויסער אויסוואהל פון פערשידענע ראהמען, צו זעהר ביליגע פרייזען.

צופאהר מיט די טראמווייען 1, 6, 14.

מיט אכטונג

Zakład Fotograficzny „PARISIEN"
wł. H. SROKA
Łódź, Franciszkańska 30

מעכאנישע שלאסעריי און ווייסעריי
J. Reder, Łódź
Konstantynowska 11 (róg Zachodniej)

כ'נעם אן פערשידענע שלאסעריי-ארבייט און אויטאגענישע שווייסונגען אונטער גאראנטיע.

פריוואט-וואוינונג **גדאנסקא 20, וו. 17.**

אליכם אישים אקרא וקולי אל בני אדם בצדק כל אמרי פי ואין בהם נפתל ועקש

אויב איהר ווילט ערלעדיגען אייערע אנ-געוועהטאגטע ענינים זאלסטו קומען צו לויפען אין דעם ביורא

פעטריקאווער 17
2-טער הויף פארטער

דורכגאנג זאוואדזקא 12, טעל. 148-79, וואו ס'ווערט ערלעדיגט און געשריבען אלערליי ביטעס, קלויזולעס און זא-בעזפיעטשעניעס אויף אלע שטעט אין פוילען און משך פון 24 שעה. אפע-לאציעס, אפאזיציעס, אדוואלאניעס, רע-קורסען ווענען פעסער, וויזעס און קא-מיסאריאט-זשאנדר, ווערסער-אינמאכא אויף גאנץ פוילען און גאליציען ווערען פינקטליך און געוויסענהאפט ערלעדיגט צו די ביליגסטע פרייזן. שותפות-אקטען, סטאטוטען, איבערזעצען אינטערוויזיעס, אקטען, דאראווינעס אלערליי ספראוועס ווערען אנגענומען אדורכצופיהרען. עווענ-טועל מיט א נ'דוואקאט.

די איינציגע טאכטער
פון **ישראל מאנעלא**
2-טער הויף פארטער, דורכגאנג זאכאדניא 52, טעל. 148-79.

בעמ.: דאס ניי - „געבאקענע" מאנעלא-ביורא אויפ'ן ערשטען הויף האט נישט קיין שום שייכות מיט'ן לאנג-עקזיסטירענדען ביורא, וואס געפינט זיך

אין צווייטען הויף פארטער
טעלעפאן 148-79

טליתים-פאבריק

אויסארבייטונג פון וואלענע, האלב - וואלענע זיידענע טליתים כמו טערקישע, יאראסלאווער און קאלאמעער, ווי אויך אויסלענדישע, טליתים קטנים הורט און דעטייל מיט אויספערטיגונג, אויך גארטלען, שפאניעס און ציצית.

צו בעקומען ביליגער ווי איבעראל ביי

א. ה. ציטרינאווסקי,

קאמיעננא 1, אין צווייטען טויער פארטער.

בעמערקונג: ס'ווערען אויך אנגענומען אלע טליתים צו וואשען.

צו אלע הויז-בעזיצער!

איך מאך בעקאנט, אז איך נעהם אן צו פיהרען הייזער אלס פערוואלטער און אד-מיניסטראטאר, ווי אויך צו פיהרען מעל-דונגען לויט די נייע פעראָרדנונג אויף אייגענע פעראנטווארטליכקייט.

ביטע זיך צו ווענדען צו מיר!

ג. גרינבוים, קאנסטאנטינער 46
לינקע אפיצינע 1 שטאק.

א לאקאל

בעשטעהענד פון א געוועלב מיט איינריכטונג און א צימער אין הויף פארטער, פאסענד אויך פאר א וואוינונג פון זאפארט צו פערמיטען. נו ערפאהרען צעגעלניאנא 38 ביים סטרוזש.

וויכטיג פאר דאמען!

נאר פאר **2.50 זל.**

מאכע איך די עלעגאנטסטע דאמען - היטע נאך דער לעצטער פאריזער מאדע און די עלטעסטע היטע איבערגאר-בייטע איך אויף גענצליך ניי. געדענקט דעם אדרעס:

23 זאוואדזקא 23

אין הויף, 2-טען איינגאנג, לינקס פארטער.

בעמ.: נייע היטען די לעצטע נייהייטען אין פיינער אויס-פערטיגונג - **50 פראצ.** ביליגער ווי איבעראל

„TOLA"

דאמען-סאקעווקעס

פון אלטע פילץ-היטען אינט אהנרשיד מענער אדער דאמען-היט, מאך איך די שענסטע פא סאנס סאקעווקעס אין פיינסטער אויס-פיהרונג צו שפאט ביליגע פרייזען.

אנאנסען-פרייז: [illegible]

Redaktor-wydawca B. Hamburski

Tłocznia: B. i M. Hamburskich w Łodzi Piotrkowska 86.